

Slovenski čebelar

90 let ZČDS
1898 - 1988

1

Letnik LXXXX-Leto 1988

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

999504864

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 1.

1. januar

letnik 90

VSEBINA

Andrej Petelin: Ob novem letu	2
Martin Mencej: Slovenski čebelar že 90 let strokovno bogati slovenske čebelarje	3
Pavel Zaletel: Čebelarjeva opravila v januarju	4
Andrej Dvoršak: Celostna podoba – pogoj uspešnega trženja medu	7
Pavel Zaletel: Utrl je pot naprednemu slovenskemu čebelarstvu	9
Irena Ogrin (prevod): Priporočila X. Kongresa čebelarjev Jugoslavije	11
Sklepi X. kongresa čebelarjev Jugoslavije	13

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Pavel Zaletel: Nova spoznanja	16
-------------------------------------	----

IZ TUJIH ČEBELARSKIH ČASOPISOV

prof. Edi Senegačnik: Medonosna čebela in njen pomen za pridelovanje semena rdeče detelje, ogrščice in boba (prevod)	21
Gregor Drolc: Čebelji strup	24
Martin Mencej (prevod): Nekateri posebnosti poljskega čebelarstva	25
Andrej Dvoršak: Svetovno tržišče medu se spreminja	26

JEZIKOVNI KOTIČEK

Stane Mihelič: Nakladalni panj	27
--------------------------------------	----

RECEPTI

Dušan Žunko: Medene pijače	29
----------------------------------	----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Marjan Skok: Delo čebelarskega društva Zagorje	33
ČD »Henrik Peternele« Celje: Martin Rebov 90-letnik	35

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

dipl. oec. Aleš Mižigoj: Razširili bomo našo poslovnost v »DARMED«-u	18
Andrej Schwarzmänn, Boris Slavec: Pospeševalna služba v letu 1988	19
Čebelarska šola v Podlehniku bo letos zopet odprla vrata	20
Izobraževanje najmlajših kadrov	20

CONTENTS

A. Petelin: Into the New Year 1988	2
M. Mancej: Slovene beekeepers have been enriched technically by Slovenski čebelar of 90 years	3
P. Zaletel: Beekeeper's occupations in January	4
A. Dvoršak: A complete image – condition for the successful trading with honey	7
P. Zaletel: A path to the progressive Slovene beekeeping has been beaten by him	9
I. Ogrin (translation): The recommendation of the 10 th Congress of Yugoslav beekeepers	11
The conclusions of the 10 th Congress of Yugoslav beekeepers	13
OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES	
P. Zaletel: New recognitions	16

FROM FOREIGN BEEKEEPING NEWSPAPERS

Prof. E. Senegačnik: Honeybee and its importance by producing of the red clover's, rape's and broad beans' seed (translation)	21
G. Drolc: Honeybee venom	24
M. Mencej (translation): Several particularities of field beekeeping	25
A. Dvoršak: Things are being changed on the international market of honey	26

RECIPES

D. Žunko: Honeydrinks	29
-----------------------------	----

FROM THE SOCIETY LIFE

M. Skok: Activity of the Beekeeping Society Zagorje	33
BS »Henrik Peternele« Celje: Martin Rebov is 90	35

OBITUARIES

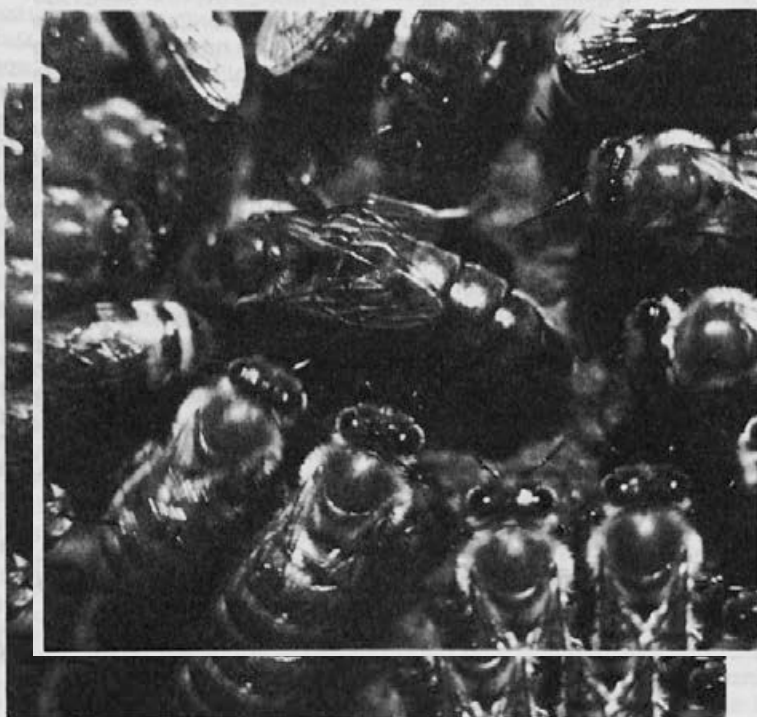
MEDEX BULLETIN

Dipl. oec. A. Mižigoj: Our business at »DARMED« is going to be extended	18
A. Schwarzmänn, B. Slavec: Promoting Service in the year 1988	19
Beekeeping School in Podlehnik is going to be opened again in the present year	20
Education of the youngest staff	20

Slika na naslovni strani: Ciril Predalič dimi čebele z novim aparatom »dihur«.

VSEM ČEBELARJEM IN NAROČNIKOM ŽELIMO

**S
r
e
č
n
o**

**1
9
8
8**

IN MEDENO

**Izvršilni odbor ZČDS
in uredništvo
Slovenskega čebelarja**

OB NOVEM LETU

Ob novem letu že po stari navadi obračamo pogled nazaj, še bolj pa nas zanima, kako bomo preživeli nastopajoče leto. V sedanjih težkih časih je že kar v navadi, da si izrečemo željo, da le ne bi bilo slabše kot preteklo leto, a na tihem upamo, da bo boljše. Vendar se upanje v ne preveč ugodnih razmerah za gospodarstvo, s tem pa tudi za našo celotno družbeno skupnost, le prevečkrat razblini.

Živimo v času velike inflacije, naglega naraščanja cen čebelarških potrebščin in vedno večjega nesorazmerja odkupnih cen s stroški pridelovanja. Povrh vsega pa imamo zaradi čebeljih bolezní občutno škodo in velike stroške. K sreči nam je bila lani narava naklonjena, tako da smo po več sušnih letih imeli kar dobro gozdno pašo. Zato so se bolj veselo vrtela točila in polnile posode za shranjevanje medu, lažje pa smo tudi pozabili na velik padec čebeljih družin spomladi, predvsem zaradi varooze. Varooza nam je spet pokazala zobe jeseni, ko je izumrlo precej čebel, zato nič kaj veselo ne pričakujemo pomladi 1988.

Naj bo ob novoletnih razmišljanjih dovolj o tem. Ne glede na vse težave bomo tako kot vsako leto doslej vlagali naš trud in znanje v obstoj prezimljenih družin. Le tako lahko v prihodnjem letu pričakujemo večje ali manjše sadove. Čebelarjenje postaja zaradi čebeljih bolezní iz leta v leto vedno bolj zapleteno in zahteva vedno več strokovnega znanja. Zato ni nikoli odveč prebirati strokovne knjige in Slovenskega čebelarja. Strokovna predavanja in praktični ogledi so še kako potrebni za uspešnejše čebelarjenje. Odveč je še posebej omenjati delovanje čebelarških krožkov pri usposabljanju mladih čebelarških rodov.

Februarja 1988 bomo z osrednjo proslavo devedesetletnice organiziranega slovenskega čebelarstva v Ljubljani obudili spomin na ne lahko pot, ki smo jo prehodili, in smeri, ki smo si jih zastavili, da bi se naše čebelarstvo kar najbolje razvilo. Ponosni smo lahko na našo čvrsto organizacijo, ki je vseskozi strokovno in organizacijsko usposabljala in povezovala svoje člane v čebelarških društvih, družinah in zvezah. Še posebej naj spomin velja tudi narodno-obrambni vlogi naših čebelarških organizacij pred prvo svetovno vojno.

V imenu izvršnega odbora ZČDS, strokovne službe in v svojem imenu želim vsem čebelarškam in čebelarjem veliko uspehov, dobro pašo, zdrave čebelje družine in polne sode medu, še posebej pa obilo osebne sreče in zdravja.

Predsednik ZČDS Andrej Petelin

VABILO NA PROSLAVO 90-LETNICE SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE IN NA POSVETOVANJE

Po sklepu izvršnega odbora ZČDS bo v soboto, 13. februarja 1988 ob 9. uri v kinodvorani Union v Ljubljani, Nazorjeva 2, svečana proslava 90-letnice slovenske čebelarške organizacije.

Na proslavi bomo pregledali devetdesetletno delo slovenske čebelarške organizacije, zaslužnim čebelarjem in organizacijam pa bodo podeljene jubilejne plakete.

Proslavo bomo obogatili s kulturnim programom, v katerem bodo nastopali pevci, recitatorji in gledališki igralci.

Na proslavo vabimo vse praporščake, da z društvenimi prapori počastijo svečani jubilej.

Prav tako vabimo vse čebelarje in njihove prijatelje, da se proslave udeležijo v čim večjem številu!

STROKOVNO POSVETOVANJE ČEBELARJEV

Po končani proslavi bo v istih prostorih strokovno čebelarško posvetovanje, na katerem bo, kot načrtujemo, dr. Josef Bretschko iz Avstrije prikazal spoznanja najnovejših raziskav s področja zdravstvenega varstva čebel.

Izvršni odbor ZČDS

SLOVENSKI ČEBELAR ŽE 90 LET STROKOVNO BOGATI SLOVENSKE ČEBELARJE

MARTIN MENCEJ

OB 90-LETNICI SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

Pred 90. leti, točno 24. januarja 1898, se je v Kmetijski družbi v Ljubljani zbrala peščica čebelarjev, zagretili za razvoj slovenskega čebelarstva, in ustanovila Osrednje čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani. Hkrati z ustanovitvijo pa je društvo začelo izdajati tudi svoje glasilo Slovenski čebelar. Redek, če že ne edinstven, je primer strokovnega glasila, ki izhaja, osvešča in strokovno izpopolnjuje svoje naročnike neprekinjeno skoraj celo stoletje, in to v burnem, če že ne v najburnejšem obdobju evropske zgodovine. Čebela, to čudo narave, je s svojim svojstvenim in zapletenim življenjem in delom skozi stoletja izzivala znanstvenike različnih strok, da so raziskovali njeno skrivnostno življenje, umetnike pa navdihovala pri njihovem književnem in oblikovnem snovanju. To velja za vse narode, posebej pa še za mali slovenski narod. Kar pogledjmo!

Evropi smo dali prve učitelje čebelarjenja. Že kmalu po naselitvi naših prednikov na sončni strani Alp so Germani pri pokristjanjevanju preseljevali čebelarje iz Karantanije na Bavarsko in jih tam zaposlovali po samostanih, plemiških in cerkvenih posestvih. Že v 18. stoletju sta prve čebelarske šole v avstroogrski monarhiji vodila brezniški čebelar Anton Janša (na Dunaju) in škofjeloški rojak in prosvetljenec Martin Kuralt (v Lvovu). V Sloveniji je prvo čebelarsko šolo v istem času osnoval Peter Pavel Glavar. Hkrati so bile to prve čebelarske šole v Evropi. Zato ni naključje, da so bila prva pisana in tiskana besedila s področja čebelarstva v slovenskem jeziku izdana že pred 200 leti. Nekateri tedanji napredni izobraženci so želeli našega preprostega kmečkega človeka podučiti o čebelarjenju v njemu razumljivem domačem jeziku, saj so bila vsa tedanja strokovna besedila tiskana v latinščini oz. v nemščini, ali kakor je rekel naš veliki čebelar in prosvetitelj, župnik iz Komende P. P. Glavar: »Ker v naši deželi to nemštvo na kmetih navad-

no ni, maloštevilnim služi. Napelalu je tu mene inu prošnje nekaterih iz gmejn letstva, kateri več delj čebele špogajo na krajnski jezik preložiti pisanje o čebeljih rojih Antona Janše.«

Čebelarska literatura je sicer v prvi vrsti imela strokovno izobraževalno funkcijo, kljub temu pa je veliko prispevala k oblikovanju slovenskega knjižnega jezika, poglabljanju slovenske kulture in dviganju narodne zavesti slovenskega človeka. Prav P. P. Glavar je tedanji Kmetijski družbi v Ljubljani prvi predlagal, naj tiska knjige v jeziku, ki ga bodo slovenski kmetje in delavci razumeli. Za takšne pozive pa tedanja fevdalna gospoda ni kazala kaj dosti posluha, zato tudi ni čudno, da se je njegov rokopis Pogovor o čebelnih rojih, prvi te vrste v slovenskem jeziku, izgubil in so ga našli šele leta 1951.

Čebelarstvo pa je bilo v tistih časih slovenskemu kmečkemu človeku pomemben dodatni vir zaslužka. Zato je v razmeroma kratkem času izšlo še nekaj knjig o čebelarstvu: prevod Janševe knjige Popolni nauk o čebelarstvu (1792), Čebelarstvo Petra Dainka, Krajnski Zhebelazhik Janeza Jonkeja in Levstikov rokopis Bučelarstvo.

Sredi najhujšega germanizacijskega pritiska v drugi polovici 19. stoletja in na prehodu v 20. stoletje, ko je gospodarska stiska povzročila množično izseljevanje našega kmečkega človeka s trebuhom za kruhom v Westfalijo, Francijo in Ameriko, je bilo potrebno dovolj poguma, idealizma in moralne sile tistim, ki so pred več kot 100 leti začeli izdajati prvo mesečno glasilo Slovenska čebela kot protiutež nemško tiskanemu čebelarskemu glasilu Kreiner Biene. Žal je moralo glasilo zaradi finančne stiske po osmih letih prenehati izhajati. A ne za dolgo. Že kmalu je novonastala organizacija Čebelar in sadjar začela izdajati mesečno glasilo Slovenski čebelar in sadjerejec, ki pa ga je že po nekaj letih dole-

tala enaka usoda kot prejšnje glasilo. Nastala je praznina.

V začetku tega stoletja pa so razmere v čebelarstvu tudi pri nas terjale temeljite spremembe. Pet tisoč čebelarjev, toliko so jih tedaj našteali na Kranjskem, je še vedno čebelarilo v »kranjičih«, se pravi v panjih z nepremičnim satjem, v vsej Evropi pa so že začeli prevladovati panji s premičnim satjem. Tega se je prav dobro zavedala napredna skupnica čebelarjev, zato je 1898. leta ustanovila Osrednje slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko in takoj začela izdajati tudi mesečno glasilo Slovenski čebelar. Rodila ga je vsakdanja nuja, zato je tudi dočakalo tako častitljivo starost.

Je že res, da so čebelarji pisali in prevajali dvigali strokovno raven slovenskega čebelarstva, a so hkrati ustvarjali tudi enotni slovenski knjižni jezik in ga čistili od dialektizmov in germanizmov. Slovenski čebelar je že iz prejšnjih tiskanih besedil podedoval pristno slovensko čebelarstvo izrazoslovje, s čimer se ni mogla pohvaliti nobena druga stroka. Raba knjižnega jezika pa je bila že na začetku tega stoletja vzorna, kar je bila v veliki meri zasluga uredniškega odbora, posebno še urednika Frančiška Rojine, ki je glasilo urejal 21 let, od začetka pa vse do leta 1919. Če izvzamemo tri urednike, ki so glasilo urejali krajši čas (Stane Mihelič, Edi Senegačnik in Martin Mencej), potem vidimo, da so glasilo poleg Rojine v glavnem urejali Rajič, Bukovec in Rojec.

V teh 90 letih pa je imel Slovenski čebelar tudi svoja krizna obdobja, ko je nadaljnje izhajanje viselo na nitki. Vendar pa so

naši vodilni čebelarji in člani uredniškega odbora na srečo vedno pravočasno in ustrezno reagirali. Naj navedemo samo primer iz desetletja 1953–1963, ko je bila ZČDS že pred razsulum, z njo pa tudi glasilo. Takole je tedanji predsednik Ivo Majcen poročal na 4. letnem občnem zboru: »Zveza je bila pred finančnim polomom; razpasla se je nemorala med čebelarji, pojavile so se nestrpnost, egoistične bolezni, ambicije, monopolistične in malomeščanske težnje, kar je otopelo čebelarstvo enotnost. Pojavili so se posamezniki s svojimi bolnimi ambicijami kot edini upravičeni sodniki v čebelarstvu, ki so diskvalificirali celo urednika. Razumljivo je, da je spriču takšnega stanja nastala v vrstah čebelarjev prava zmeda, ki jo je še povečalo dejstvo, da je bil pri glavni zadrugi zvezi formiran čebelarji odsek z megalomanskimi načrti. Odsek ni imel glasila. Zato je bilo v novi organizaciji slišati: še glasilo jim bomo vzeli, pa bodo pri kraju...«

Zdravemu razumu in uporni volji tedanjega vodstva ZČDS ter uredniškemu odboru Slovenskega čebelarja se je bilo treba zahvaliti, da glasila niso zadušili. Šele sredi šestdesetih let, ko smo bili priče katastrofalnim izgubam in polomu Agromela, se je stanje za organizacijo umirilo, uredniško delo glasila pa zaplavalo v mirnejše vode.

Sicer pa so bile občasne manjše krize tudi pozneje, a te so bile bolj ali manj posledica nesoglasij, npr. odstopi in zamenjave urednikov, kar pa ni vplivalo na vsebino in obliko glasila, ki jo ohranja še danes.

(Po radijskem predavanju)

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JANUARJU

PAVEL ZALETEL

Začelo se je novo koledarsko leto. Čebelarstvo leto pa se bo prevesilo v drugo polovico. Čebelar mora v tem mesecu pri svojih čebelah opraviti veliko posrednega in neposrednega dela. Ker med letom ni bilo toliko časa, mora sedaj, to je zadnji čas, pregledati zapiske o vsaki čebelji družini. Posebno mora biti pozoren na kakovost in starost matice ter donosnost in zdravstveno stanje posamezne družine. Resda mora vse to opraviti čebelar že

med letom. Toda bežni pregled velikokrat vara, v zapiske pa se nismo poglobili. Lahko imamo družino, v kateri matica zalega povprečno, donos medu pa je zelo velik. Ali obratno. Matica zalega, da je kaj. Toda donosa ni. Na podlagi zapiskov in obračunov ocenimo uspeh ali neuspeh našega lanskoletnega čebelarjenja. Na osnovi tega pa napravimo načrt za letošnje čebelarjenje in se odločimo:

– ali bomo razširili ali zmanjšali naš če-

V jesenskem in zimskem času čebelarji izmenjajo izkušnje na čebelarskih razstavah. Posnetek je z lanske razstave ČD Barje iz Ljubljane.

belarski obrat,

- ali in kdaj bomo prevažali na pašo, kam in s koliko panji,

- ali bomo čebelarili na med ali na roje,
- ali bomo pridobivali matični mleček, cvetni prah, propolis, čebelji strup,

- komu bomo prodajali med in ostale proizvode,

- kako se bomo borili proti noseči, pršici, varoozi, ...

- kdaj in katera zdravila bomo kupili ter v kakšnih količinah,

- kako bomo v tem letu prišli do novih matice – z nakupom ali lastno vzrejo,

- kje bomo dobili mlade matice, vsaj za osvežitev krvi itd.

Brez tako načrtovanega dela naše čebelarjenje v tem letu ne bo prineslo nikakršnega gospodarskega uspeha, pa čeprav čebelarimo že vrsto let. Vse to pa velja tudi za čebelarje začetnike, čeprav imajo majhno število panjev. Zanje je najboljše, da naredijo načrt skupaj s svojim mentorjem, izkušenim čebelarjem vsaj za drugo in tretje leto svojega čebelarjenja. S tem se bodo izognili marsikateri nevarnosti in veliko manj možnosti je, da jim že manjši neuspeh vzame veselje do čebelarjenja. Presoditi je tudi treba, koliko satnic bomo potrebovali letos. Za eno družino potrebujemo najmanj štiri. Pri nakupu pa jih vzamemo še 10 odstotkov več. Z nakupom ne odlazamo do pozne pomladi, ampak jih kupimo že pozimi. S tem se izognemo pomanjkanju satnic, ki navadno nastopi v času, ko jih potrebujemo. Uležane pa so tudi boljše

kot sveže, ker se ne razvijajo in ne raztezajo. Začetniki morajo tudi presoditi (posebno če so mlajši in z manjšimi finančnimi sredstvi), kdaj in kaj bodo še letos dokupili k opreči svojega čebelnjaka.

Za tekoče leto si preskrbimo nov tanjši ali debelejši zvezek, v katerem vsaki družini namenimo eno stran ali dve. Na vsako stran, ki je namenjena družini, vpišemo številko panja, poreklo, starost in kakovost matice ter marljivost in zdravstveno stanje družine v preteklem letu.

Sedaj naše ljubljenske spe. Mesec januar je pogosto že drugi, če ne celo tretji mesec, ko čebele stisnjene v gruči čakajo na otoplitev, da se spreletijo in otrebijo. Ker smo zazimili le močne družine, jim pustili dovolj hrane in poskrbeli za mlade matice, nas zanje ni strah. Skrbimo le, da je v čebelnjaku in njegovi okolici popoln mir. Stalni in ponavljajoči se ropot, na primer ropot železniškega ali avtomobilskega prometa, čebel ne moti toliko, kot občasen hrup, npr. trkanje po panjih, hoja po čebelnjaku, kljuvanje ptic okoli žrel itd. Občasni hrup ali šum vznemirja čebeljo gručo, da se razširi, s tem pa si v jedru brez potrebe dvigne toploto. Zato se poveča poraba hrane. Ker začno mlade matice v drugi polovici januarja navadno zalegati, čebele pa krmiti zalego, se temperatura v osnovi gnezda že tako ali tako dvigne na 35 – 36°C. Poraba hrane se poveča tudi zaradi tega. Po eni strani to povzroči preveč hitro polnjenje debelega črevesja, po drugi strani pa v panju nastaja več nepotrebne in škodljive vlage, ki med drugim povzroča tudi plesni-

vost satja in s tem tudi hrane. Čebele se lahko otrebijo le ob otoplitvi vremena. Na to, da se črevesje ne napolni preveč, pa lahko vpliva tudi čebelar. Zato poskrbimo za popoln mir v čebelnjaku in okoli njega. Neprijetne in škodlive vlage lahko v pretežni meri rešimo čebele tako, da imamo žrela v panjih popolnoma odprta. Panj pa mora biti zapažen z materialom, ki dobro tesni, obenem pa vpija ali celo prepušča vlago, toda brez kakršnegakoli prepiha. Pri AŽ panjih za to najbolje služi časopisni papir, ki je narezan za nekaj milimetrov širše, kot je notranja širina panja. Več slojev tako narezanega papirja potem zlepimo ali sešijemo v debelejšo plast. Zelo dobro se obnese tudi penasta guma. Ta mora biti odrezana še širše, tako da dobro tesni. Uporabljati pa jo smemo le pri odprtih vratih panja. Da vrtic pomotoma ne zapremo, jih raje snamemo s tečajev. Pri tem delu moramo biti zelo previdni. Posebno pri panjih, ki se dobro zapirajo, pa napravimo manj škode, če jih sploh ne pazimo, kot če jih pazimo z neustreznim, morda celo popolnoma nepropustnim materialom. Bolj kot mraz škodujeta čebelam vlaga in preprih. LR panje najbolje zapažimo z nekaj sloji časopisnega papirja, ki je narezan po velikosti vmesnega pokrova. Pod nobenim pogojem pa LR panjev ne smemo paziti s penasto gumo. Če ob začetku mraza panje zapažimo samo deloma, jih moramo vsaj v drugi polovici januarja dokončno. V nobenem primeru pa s paženjem ne pretiravamo. Tudi če LR panji niso toplo odeti, močne družine vseeno dobro prezimijo. Le reže med posameznimi nakladami jim moramo zaradi prepiha oblepiti z lepilnim trakom. To jim bolj koristi kot pa paženje ob straneh s strešno lepenko ali čim drugim.

Enkrat na teden stopimo potihoma v čebelnjak in pregledamo vabe za miši. Če dobimo polne mišnice, jih moramo takoj izprazniti, popariti, posušiti ter s svežimi vabami postaviti na prejšnje mesto. Pri vsakem obisku čebelnjaka pregledamo žrela panjev. Če jih je morda zamašil sneg, led ali mrtvice, jih očistimo in s tem omogočimo dobro zračenje panjev. Mnogi čebelarji, ki jih skrbi zaradi slabo nakrmljenih čebel, v tem času s pomočjo gumijaste cevke prisluškujejo pri žrelih. Nekateri celo tolčejo po panjih, da bi po glasovih vznemirjenja ugotovili stanje čebeljih družin. To delo

je popolnoma nepotrebno, če pa ga večkrat ponavljamo, je tudi škodljivo. Velečebelarji tega sploh ne delajo. S takšnim prisluškovanjem povzročamo samo nemir v družinah, čebelam pa, čeprav so v stiski, zaradi mraza ne moremo pomagati. Raje dajmo čebelam jeseni liter ali dva več hrane, pozimi pa jih pustimo pri miru.

V tem času povzročijo čebelam veliko škode ptice, posebno sinice. Najbolje se jih ubranimo, če na nasprotnem koncu naseља, čim dlje od čebelnjaka, namestimo polne krmilnice. Če pred hišo postavimo ptičjo krmilnico, za hišo pa imamo čebelnjak, s tem čebelam naredimo medvedjo uslugo, saj okoli njih zberemo vse ptice.

Izpred čebelnjaka sproti očistimo ves novo zapadli sneg, in to vsaj v razdalji dveh metrov. Tudi s strehe ga odstranimo z grabljami ali čim podobnim. Kupe snega pa posujemo z oblanci, plevami, listjem in podobnim. S tem bomo rešili marsikatero čebelo, ko bo izletni dan. Če je sneg zametel LR panje, jih ne odmečemo. Pustimo jih v snegu. To je najboljša toplotna izolacija. Kadar pa nakladni panji niso popolnoma pokriti, z njimi ravnamo podobno kot z AŽ panji.

V shrambi pregledamo, očistimo in popravimo čebelarsko orodje. Še enkrat preberemo satje. Najboljše odberemo za nadaljnjo uporabo, slabše, črno, poškodovano ali polno trotovine pa izločimo za kuhanje voska. Pri tem delu moramo biti zelo natančni. Za nadaljnjo uporabo odberemo le brezhibno satje, ki je mlado, prozorno in do konca zgrajeno. Če nam satja primanjkuje, kar se rado dogaja začetnikom, lahko damo v medišče slabše, tudi bolj črno satje. Toda tako satje moramo na končnici razločno označiti, da ga med letom ne postavimo v plodišče. AŽ panje, prašilčke, naklade, strehe in podnice LR panjev očistimo voska in zadelavine ter jih po potrebi popravimo, razkužimo in prebarvamo. Tako pripravljeni čakajo na uporabo. Tudi satnike očistimo voska in zadelavine, jim napeljemo žico, ki pa jo napnemo šele tik pred uporabo, preden jim vtopimo satnice.

Vse voščine prekuhamo v vosek. Manjšim čebelarjem, posebno pa začetnikom, se ne izplača kuhati voščin. Zanje je najbolje, da voščine oddajo v kuho topilec, to je ustreznim podjetjem ali čebelarjem, ki opravljajo to delo tudi za druge čebelarje.

Topljenje voska in izdelavo satnic lahko zaupamo le tistim topilcem, ki imajo moderne naprave za kuhanje voščin, tako da lahko vosek segrejejo na najmanj 120°C. S tem preprečimo širjenje hude gnilobe ali kuge čebelje zalege.

Občni zbori čebelarских društev so bili večinoma že decembra. Prvi meseci novega leta pa so v glavnem namenjeni izobraževanju v čebelarских društvih. Udeležujemo se predavanj in posvetovanj. Poiščimo poverjenika ali blagajnika in plačajmo članarino za Zvezo in domače društvo. Pri tajniku društva tudi vložimo ustno ali pismeno prijavlo za odvzem mrtvic. Če bomo v

tem letu prevažali ali prodajali čebele, nam bo potrdilo o pregledu čebel nujno potrebno. Poskrbimo tudi za samoizobraževanje. Berimo knjige o čebelarstvu in prebirajmo stare letnike Slovenskega čebelarja.

K društvenemu delu pritegnimo še nevčlanjene čebelarje. Lepše je delati v velikem društvu pa tudi kontrola nad zdravjem čebel je boljša. Nikar pa ne pozabimo na strokovno posvetovanje slovenskih čebelarjev, ki bo v soboto, 13. februarja v Ljubljani. Ker bo to obenem tudi proslava 90-letnice slovenske čebelarске organizacije, se bomo tega posvetovanja oziroma proslavljanja tudi udeležili.

CELOSTNA PODOBA – POGOJ USPEŠNEGA TRŽENJA MEDU

ANDREJ DVORŠAK

V začetku decembra je bilo v Gorici mednarodno posvetovanje na temo »Komercializacija medu« – Perspektive za izboljšanje strukture in celostne podobe prodaje. Udeležilo se ga je okoli 350 čebelarjev iz Italije, Avstrije in Slovenije, največ s Primorske.

Uvodoma je dr. Luigi Marizza, predsednik Obveznega konzorcija čebelarjev Goriške pokrajine, poudaril, da postaja trženje medu čedalje bolj težavno. Vzrok za to so razne odredbe in odloki, ki so včasih prav neživljenjski. To je bil povod, da so se organizatorji posvetovanja (ki je sicer tradicionalno in je le ena izmed številnih prireditev, ki spremljajo kmetijski sejem Agrikola) od-

ločili, da ga posvete trženju medu v različnih deželah. Tako so želeli poiskati najboljše rešitve glede embalaže, opreme in priprave medu, ki bi koristile domačim čebelarjem.

Čebelarstvo v Italiji zelo vzpodbujajo in država pomaga vsem začetnikom z dotacijami in ugodnimi posojili, prav tako pa tudi tistim, ki žele razširiti svoje čebelarstvo. Nanj ne gledajo kot na ljubiteljsko dejavnost, ampak ga smatrajo za pomembno gospodarsko panogo, od katere ima družba vsestranske koristi.

Da je temu res tako, kaže izdatna podpora, ki jo Gospodarska zbornica nudi organiziranim čebelarjem pri pripravi vsako-

Pogled na omizje s predavatelji.

Dr. Marizza (levo), predsednik čebelarskega konzorcija Gorice, in inž. Franc Šivic iz Ljubljane.

letnega posvetovanja. Letos so na njem imeli referate strokovnjaki iz štirih držav: Italije, Avstrije, Jugoslavije in Francije – vsi na isto temo. Ugotovili smo lahko, da so poti čebelarjev v vseh teh državah precej podobne, le da imajo v kapitalističnih državah, kjer deluje zakon trga, ne pa monopolisti, precej več možnosti razvoja in da imajo tudi kupci tam možnost izbire.

Za nas zelo zanimiv referat je prebrala dr. Maria Teresa Lazinger, predstavnica Konzorcija čebelarjev iz Trenta. Tam so pred dvema letoma pričeli z akcijo, ki naj bi njihove sortne vrste medu uvrstila med najbolj cenjene in tudi najdražje ter jim zagotovila trdno mesto na domačem trgu.

Okoli 1.800 čebelarjev Trenta letno pridelava dvajset ton medu, predvsem gozdnih sort. Deželna vlada je, da bi povečala zanimanje za pridelovanje medu, izdelala poseben načrt, ki ga sedaj izvaja skupaj s čebelarsko zadrugo.

Izdelali so blagovno znamko, ki se razlikuje od ostalih, kot se razlikuje tudi embalaža, tako da kupec takoj spozna njihov sortni med na policah trgovin. Za med pa so postavili zelo ostre kriterije, ki jih morajo pridelovalci spoštovati. Ti standardi se ujemajo s standardi, ki veljajo v ZR Nemčiji, tako da lahko ta med tudi izvažajo. Predvsem so to rododendronov, kostanjev in cvetlični med.

Strokovnjaki stalno kontrolirajo čebelarje. Ti sami točijo med v kozarce, ki so opremljeni z značilnimi etiketami, na katerih je poleg označbe vrste medu, datuma proizvodnje in teže še serijska številka in

zaporedna številka polnitve ter ime čebelarja. Vsak čebelar dobi le toliko politrskih ali litrskih kozarcev, kolikor medu lahko natoči iz svojih panjev. Kajpak lahko dobi tudi večjo količino kozarcev, a le, če strokovnjaki, ki kontrolirajo njegovo čebelarstvo, ugotove, da je povečal tudi število čebeljih družin.

Pokazalo se je, da je tovrstna prodaja učinkovita in da si je že vsak čebelar dobil stalne odjemalce, ki vedno segajo le po njegovih kozarcih, če pa teh ni, pa po kozarcih njemu najbližjega sosednjega čebelarja.

V lastnih laboratorijih čebelarska zadruga tudi preverja vsebino kozarcev medu, vzetih s polic trgovin, kar onemogoča razne špekulacije posameznikov. Vendar teh ni, kajti vsak s svojim imenom jamči za prvovrstno kakovost medu iz Trenta. Zadruga skrbi tudi za propagando in distribucijo medu. Sodelovala je na številnih razstavah, TV oddajah in organizirala razne akcije pospeševanja prodaje medu prek tiska.

Med težave, ki jih doslej še niso uspeli rešiti, sodi polnjenje medu v embalažo za enkratno uporabo, kar bi bilo primerno za hotele in izlete v gore. Drug cilj, ki ga žele doseči, je enotna minimalna cena medu, ki naj bi bila obvezna za vse čebelarje. Ta se sedaj giblje med 8.000 in 15.000 lir za kilogram.

Svoj med nameravajo čebelarji iz Trenta usmeriti tudi v turistična središča, saj je med turisti zanj precej zanimanja. Tam ga bodo prodajali v posebnih prodajalnah ali kioskih. Zavedajo se, da lahko tudi na ta način prispevajo k razvoju turizma in povečanju turističnega izkupička.

Ker je italijansko tržišče izjemno težavno in na njem vlada močna konkurenca, morajo v trženje vlagati veliko truda in energije, če ne žele propasti. Pri tem izmenjujejo izkušnje z drugimi podobnimi organizacijami iz drugih krajev Italije, s katerimi se žele dogovoriti o tesnejšem medsebojnem sodelovanju, saj vsaka pokrajina ponuja svoj specifični med in le kupec lahko odloči, kateri bo zanj pravšnji. Pri tem pa ne mislijo na poenotenje načinov prodaje, doseči želijo le enotno kakovost, ki je pri trženju še kako pomembna. Na srečo jim pri tem nihče ne meče polen pod noge, kot to počnejo pri njihovih sosedih na sončni strani Alp.

UTRLE JE POT NAPREDNEMU SLOVENSKEMU ČEBELARSTVU

Franc Lakmayer – njegovo življenje in delo

PAVEL ZALETEL

*»Oj, le šumi gozd zeleni,
senčni gozd na tujih tleh...«*

Mohorjeva družba je v svoji redni zbirki za leto 1907 izdala tudi knjigo pod naslovom »UMNI ČEBELAR«. Napisal jo je Franc Lakmayer, župnik pri Št. Joštu nad Vrhniko. Malokatera knjiga je v tako kratkem času povzročila toliko sprememb v slovenskem gospodarskem življenju, kot ravno Lakmayerjeva. Od izida te knjige nas loči že 80 let.

Franc Lakmayer je bil rojen leta 1863 v Hosinu na Češkem. Čeprav je bil Čeh, je sam večkrat poudarjal, da je človek s češko dušo in slovenskim srcem. Tak je v resnici tudi bil vse svoje dolgo življenje, ki ga je preživel v Sloveniji kot Slovenec.

V Ljubljano je prišel leta 1885 s skupino čeških študentov študirat bogoslovje. Leta 1888 je bil posvečen v mašnika. Šele naslednje leto je bil nameščen kot kaplan v Hrenovicah pri Postojni. S seboj je z malo prtljage pripeljal tudi kranjiča, ki ga je dobil v dar nekaj mesecev pred svojim odhodom iz Ljubljane. Po enem letu je bil premeščen v Naklo. Tudi tja ga je spremljal kranjič. Po dobrem letu službovanja je bil ponovno premeščen, in to v Trnje na Krasu. Tja pa je odšel brez čebel. Podaril jih je cerkovniku v Naklem. Novembra 1893 je kot župnik odšel v Grahovo. Že naslednjo pomlad je kupil nekaj košev čebel. Še istega leta je čebele preselil v kranjiče. Kdaj je začel čebelariti v panjih s premičnim satjem, ni znano. Zagotovo pa je imel oktobra leta 1898, ko je nastopil službo župnika pri Št. Joštu nad Vrhniko, že vse čebele v novih panjih s premičnim satjem. Maja naslednjega leta pa jih je dal prepeljati na Št. Jošt. Čeprav je zagovarjal tudi čebelarjenje v koših in kranjičih zaradi pridobivanja rojev, v svojem čebelnjaku ni imel ne enih ne drugih. Podobno je bilo tudi v Predvoru pri Kranju, kjer je služboval od leta 1908 do 1933. leta, ko je odšel v pokoj na

Vrhniko. Tega leta je na Turnovšu na Vrhniki kupil hišo, v kateri je živel do svoje smrti leta 1946. Na Vrhniki je vseh svojih 14 let bivanja živel brez čebel, kar je bilo za vse njegove prijatelje in znanke nekaj nemogočega. Pred odhodom v pokoj je prodal lep in velik čebelnjak s čebelami vred svaku svoje kuharice Francke Florijanu Mubiju iz Srednje Bele. Ta je čebelnjak takoj podrl in ga prestavil na svoje posestvo. Lakmayer je čebele verjetno prodal zaradi bolezni. Bil je težek srčni bolnik. Drugače si tega dejanja ne moremo razlagati, saj je vse svoje življenje do tedaj preživel pri čebelah in s čebelami.

Že v času študija v Ljubljani je v počitnicah, ko so njegovi sošolci odhajali domov, s svojim tovarišem Alojzom Železnim (?) večkrat prehodil vso bližnjo in daljno okolico Ljubljane. Vedela sta za vse čebelnjake in poznala skoraj vse čebelarje. Nekateri čebelarje sta obiskovala tudi med šolskim letom. Najpogosteje sta bila v gosteh pri županu v občini (?) na vzhodnem delu Ljubljane. Ta je bil z mladima bogoslovcema v zelo dobrih odnosih. V zahvalo za gostoljubje mu je mladi Lakmayer sestavil in napisal marsikateri dopis ali prošnjo.

Ko je kot mlad kaplan nastopil službo v okolici Postojne, je že za silo obvladal čebelarjenje v kranjičih. Toda za to je imel kaj malo časa. Dokler je kaplanoval, se s čebelami ni ukvarjal veliko. Povsod pa je navezal stike tudi s čebelarji. Čeprav so redki čebelarji že uporabljali panje s premičnim satjem, na podeželju o tem niso nič vedeli, niti niso hoteli vedeti. Ustnih obvestil, ki so jih dobivali o tem, niso znali preveriti v praksi. Pismenost pa je bila zelo slaba. Povrh vsega pa je bila pisana beseda o čebelarstvu zelo redka, povečini pa še v nemščini. Kolikor pa je bilo slovenske, je največ razlagala čebelarjenje v kranjičih. Že kot kaplanu v Hrenovicah se mu je porodila misel o pisanem poduku slovenskim čebelarjem, kako naj začnejo čebelariti po

novem, da bodo imeli od čebel več koristi. Torej o nekakem vseljudskem učbeniku s tega področja. Toda časa ni bilo. Kot kaplan je poleg dušnopastirskega dela sodeloval še povsod pri ustanavljanju prosvetnih društev, zadrug, hranilnic in posojilnic... Ko je postal župnik, je imel nekaj več časa. Povsod je skrbel tudi za narodno, prosvetno in gospodarsko izobraževanje svojih faranov. Najbolj goreč pristaš Krekovih gospodarskih in prosvetnih idej je bil v času službovanja pri Št. Joštu. Ta 15-letna življenjska in službena doba je bila za Lakmayerja najlepša. Z ljubeznijo in veseljem se je celo življenje spominjal ljudi in krajev te »svoje« fare.

Že prvo leto službovanja pri Št. Joštu je s cerkovnikom prehodil ozemlje celotne fare in obiskal vse vasi in zaselke. Povsod se je med drugim zanimal tudi za težave ljudi in seveda za čebele in čebelarje. Misel o knjigi, ki bi podučila čebelarje o novem načinu čebelarjenja v panjih s premičnim satjem se je razplamtela. Prišel je do zaključka, da slovenske čebelarje lahko spreobrne le dobra knjiga o čebelarjenju, takšna, da bo omogočila čebelarjenje, ki bo prineslo nove, ne skromne dohodka bajtarju, kajzarju pa tudi gruntarju.

Kratki tečaji, ki jih je imel pred svojim čebelnjakom o novem načinu čebelarjenja, posebno pa o vzreji matic po novem, niso prinesli skoraj nobenega učinka. Čeprav je dajal brezobrestna posojila za nakup panjev in se dobro pogovoril s šentjoštovskim mizarjem o izdelavi boljših panjev, ni bilo skoraj nobenega uspeha. Nekateri čebelarji so res zamenjali panje, toda novega načina čebelarjenja niso obvladali. Nekateri so bili naročeni na Slovenskega čebelarja, ki jim je vsaj za silo pomagal čebelariti. Žal pa jim Slovenski čebelar ni mogel nuditi vsega potrebnega znanja v eni sami številki.

Ker je obvladal šest jezikov, je pokupil vso dosegljivo literaturo o čebelarstvu, kolikor je seveda ni imel že od prej, in začel pisati »Umnega čebelarja«. Da bi knjigo čim bolj približal čebelarju, jo je razdelil na uvod, prvi del ali splošno čebelarstvo in drugi del ali napredno čebelarstvo.

V uvodu je zapisal: »Pričujoča knjiga obsega neobhodno potrebni poduk za vsakogar, ki hoče uspešno čebelariti... Kolikor mi je bilo mogoče, prizadeval sem si po

svojih močeh delo spisati temeljito, razumljivo in zlasti prvi del poljudno.« To mu je v celoti uspelo. Ovrigel pa je tudi neopravičeno tarnanje o nedonosnosti čebelarjenja. Nergačem je zapisal: »Zanikrnost mnogih čebelarjev je zakrivila znatni propad čebelarstva na Kranjskem. Mnogo čebelnjakov je podrtih, še več pa zapuščenih. In zakaj? »Čebelarstvo več ne nese!« pravijo nekdanji čebelarji. Seveda ne nese, ker nočete napredovati.« S tem je pokazal pot, ki pelje iz čebelarjenja po starem k novemu, donosnejšemu čebelarstvu. Prvi del »Splošno čebelarstvo« je napisal res zelo poljudno, tako da je bilo razumljivo tudi še tako preprostemu čebelarju.

V zadnjem delu je v začetku dodobra opisal najbolj pomembne panje s premičnim satjem: kranjski dzierzonovani panj, nemški panj ali gerstungovec, dunajski ali avstrijski panj in ameriški panj, ki mu je hote ali nehote posvetil največ pozornosti. Prednosti pa ni dal nobenemu. O tem je napisal: »Zato pravim, poskusi čebelariti v več vrstah panjev. Nabavi si vsake vrste po enega in potem opazuj, izkusi, uči se, primerjaj enega z drugim, ne eno, ampak vsaj tri leta in potem si na podlagi izkušnje izberi eno vrsto, ki se ti je najbolj izkazala in se zdi zate kakor tudi za tvoj kraj najprimernejša – druge pa prodaj... Povem pa tudi takoj, da najboljši panj, ki bi ustrezal vsem zahtevam vseh čebelarjev celega sveta – še ni iznajden, kakor še ni iznajdeno PERPETUUM MOBILE.« S tem stavkom je veliko povedal takratnim čebelarjem kot tudi nam, ki čebelarimo danes. Žal se tega po toliko letih še danes ne zavedamo.

Komaj pa je začel s pisanem, je že začel premišljavati, kako bi svoje delo predstavil čebelarjem. Znanci – nečebelarji so mu svetovali, naj knjigo napiše v nemškem jeziku, ker bo na ta način njegovo ime postalo znano po celotnem ozemlju avstroogrskega cesarstva. To je odločno zavrnil, češ: »Od take knjige NAŠ čebelar ne bi imel nobene koristi.« V pogovoru z urednikom Slovenskega čebelarja, nadučiteljem Rojino, je prišel do zaključka, da je najbolje, da delo objavi Slovenski čebelar. Ko pa je delil svojim faranom knjige Mohorjeve družbe za leto 1905, je vedel, kdo bo izdal njegovo knjigo – Mohorjeva družba. Na Slovenskega čebelarja so bili naročeni le

redki čebelarji. Mohorjeve knjige pa so prišle vsako leto v vsako slovensko vas, v vsak zaselek, na vsako ped slovenske zemlje. Ni pomembno, da je naročnik Mohorjeve zbirke čebelar. Pomembno je le, da njegova knjiga pride v vsako slovensko naselje. Tam pa bo njegova knjiga, kot tudi vse ostale, s sposojanjem prišla skoraj v vsako hišo. Tam jo bodo brali ali pa njeno vsebino poslušali vsi slovenski čebelarji. To pa je bila tako in tako tiha Lakmayerjeva želja. Konec januarja ali v začetku februarja 1905 je pisal o tem uredništvu Mohorjeve družbe v Celovec. Že naslednji mesec je dobil odgovor uredništva. Z veseljem so mu obljubili izdajo knjige, obenem pa prosili, če je mogoče, da knjigo napiše čim prej. Ko je to novico sporočil Rojini, se je ta s tem takoj strinjal. Res, da je bil Rojina urednik Slovenskega čebelarja, toda bil je v prvi vrsti čebelar in je zato takoj doumel pomembnost Lakmayerjeve odločitve. Kot urednik in kot čebelar je v vsem podprl Lakmayerja. Čeprav je Lakmayer brezhibno obvladal slovenščino, je vseeno zaprosil svojega prijatelja Antona Jemca, da mu je delo slovnično popravil. Tako je za leto 1907 Mohorjeva zbirka prinesla tudi Lakmayerjevo knjigo UMNÍ ČEBELAR, ki je hitro postala katekizem slovenskih čebelarjev.

Čebelarji na celotnem slovenskem ozemlju so začeli »s knjigo v roki« spremenjati in izpopolnjevati svoj način čebelarjenja. V zelo kratkem času so skoraj v celoti čebelarili v novih panjih s premičnim satjem. Zasluge pri tem ima na eni strani Lakmayerjeva knjiga, na drugi strani pa

Žnideršičev »NAŠ PANJ 2«, ki si je ravno tedaj utiral pot med naše čebelarje. Postavlja pa se vprašanje, ali bi Žnideršičev panj tako hitro dosegel tak uspeh brez Lakmayerjeve »pomoči«.

Vse to je bilo poseganje v kmetijsko dejavnost, katere dobre posledice so uporabne še danes. O pomenu Antona Žnideršiča za slovensko čebelarstvo govorimo še tu in tam, toda veliko premalo. O pomenu Lakmayerja in njegove knjige za slovenski narod pa skoraj nikoli. Mlajšim čebelarjem je Lakmayer, žal, popolnoma neznan.

Potrebno bo že enkrat razporediti naše velmože ne po tem, kaj so ustvarili, ampak po tem, kaj, kako in koliko so s svojim delom koristili našemu narodu. Pri tem razvrščanju pa bo potrebno postaviti na pravo mesto tudi ime človeka s češko dušo in slovenskim srcem.

Lakmayer je kljub velikemu delu, ki ga je opravil za naš narod, ostal še naprej tih, nevsiljiv in prijazen. Tak je ostal tudi vsa leta, ki jih je prežival kot upokojenec na Vrhniku. Bil je pravi samotar. Če pa je na svojih sprehodih srečal kmeta, se je z njim zapletel v pogovor o poljedelstvu, živinoreji, prodaji pridelkov itd. V pogovoru s čebelarji pa je pozabil na čas, celo na jed. Nemalokrat ga je morala gospodinja skoraj prisiliti, da je odšel na kosilo ali večerjo. Umrli je v 84. letu starosti. Njegov grob na vrhniškem starem pokopališču je vedno lepo oskrbovan in poln cvetja. Kolikokrat pa se mi, slovenski čebelarji, spomnimo na Lakmayerja, se mu oddolžimo s skromno cvetlico, prižgano svečko ali pa vsaj z obiskom na njegovem grobu?

Kongresi – strokovna srečanja

X. KONGRESA ČEBELARJEV JUGOSLAVIJE

PRIPOROČILA X. KONGRESA ČEBELARJEV JUGOSLAVIJE

Kragujevac, 24. do 27. september 1987

1. Trajna naloga republiških in pokrajinskih zvez naj bo utrjevanje in povečevanje organizacijske sposobnosti. Potrebno je storiti vse, da bi lahko čebelarji v svojih zvezah uresničili svoje ekonomske in družbene interese. To je tudi eden od pogojev za čimbolj množično včlanjevanje čebelar-

jev v čebelarska društva.

2. V sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami naj se čebelarske zveze krepijo predvsem na kadrovskem, organizacijskem in ekonomskem področju, posebej še v večjih in številnejših društvih. Praviloma so to društva iz središča regije.

Taka društva naj opravljajo tudi večino opravil za vsa manjša društva v svoji sosesčini, hkrati pa naj jih usposablja za samostojno delo.

3. Pri svoji aktivnosti naj se čebelarstva društva trdno povežejo predvsem z občinskimi družbenopolitičnimi organizacijami. Občinskimi organizacijam socialistične zveze pa hkrati predlagamo, da poskušajo organizacijsko in kadrovsko razvijati čebelarstva društva predvsem v okviru socialistične zveze. To je eden od temeljnih pogojev za hitrejši razvoj čebelarstva dejavnosti kot ene od gospodarskih dejavnosti na ravni občine.

4. Občinska čebelarstva društva naj trajno sodelujejo s šolskimi vodstvi, da bi pritegnili čim več učencev k pouku čebelarstva, pozneje pa k delu v čebelarstvu dejavnosti. Tako se bodo izven šolskega pouka oblikovali čebelarški krožki, sekcije pa tudi zadruga.

5. Strokovno izobraževanje naj se začne že pri otrocih, predvsem na ravni osebnega interesa šolskih otrok in seveda na prostovoljni osnovi. Poskusno naj bi začeli izobraževati otroke na eni od najaktivnejših šol v občini. Ustanoviti je potrebno dijaško čebelarstvo sekcijo in mini čebelnjak, potrebno pa je tudi oblikovati program strokovnega izobraževanja. Pouk naj izvaja naravoslovni učitelj, praktično delo v čebelnjaku pa čebelarji. Dolgoročno naj bi dijaške sekcije prerasle v dijaške zadruga.

6. V republikah in pokrajinah, kjer za to obstajajo materialne možnosti, naj ustanovijo izobraževalne organizacije, v katerih se bodo mladi ljudje lahko strokovno izobraževali za profesionalno delo v čebelarstvu ter si za to pridobili tudi ustrezno spričevalo. Spričevala bi se morala razlikovati po stopnjah strokovne izobrazbe.

7. Pri vseh oblikah strokovnega izobraževanja čebelarjev je potrebno uvajati sodobne učne pripomočke. Čebelarstva društva v regionalnih središčih naj si priskrbijo video tehniko z vsemi pripomočki, ki bi jo uporabljali tudi na predavanjih o čebelarstvu v manjših čebelarstvih v regiji. Zveze čebelarstev organizacij naj organizirajo tudi snemanja strokovnih predavanj.

8. Vse oblike strokovnega izobraževanja bi morali financirati sami čebelarji, čebelarstva društva, pridobitna čebelarstva,

organizacije združenega dela poljedelske in sadjarske dejavnosti ter njihova poslovna združenja, družbeni skladi za izobraževanje odraslih, ustrezni skladi družbenopolitičnih organizacij, zadrug in njihovih organizacij, zbornic ipd.

9. Predlagamo, da vsaka republika oziroma pokrajina prenese diagnostiko čebeljnih bolezni izključno na specializirane ter dobro opremljene diagnostične centre, ki pa jih je seveda manj.

10. Poleg uporabe kemičnih sredstev (akaricidov) pri zatiranju zajedavca Varroa jacobsoni se priporoča tudi stalna uporaba bioloških metod (izrezovanje trotovske zalege, dodajanje satnikov oziroma odstranjevanje matice iz panja v sredini leta itd.).

11. Ustreznim republiškimi organom, ki oblikujejo osnovne smeri kreditno-monetarne politike, predlagamo, da spodbudijo banke za finančno podporo čebelarstva proizvodnje in da jih financirajo iz ustreznih sredstev družbene reprodukcije, ki so namenjena primarni kmetijski proizvodnji. V predlogu finančnega načrta kreditiranja primarne kmetijske proizvodnje za tekoče leto je potrebno pod ustreznimi pogoji zagotoviti tudi kreditiranje čebelarstva dejavnosti, in sicer v okviru kreditiranja živinorejske proizvodnje.

12. Predlagamo, da pristojna čebelarstva zveza sproži postopek za registracijo specializiranih vozil za prevoz čebel, kar bi zmanjšalo stroške za registracijo teh vozil.

13. Družbene organizacije čebelarjev naj pri družbenopolitičnih telesih, pri ustreznih republiških, pokrajinskih in zveznih komitejih, zbornicah, zadrugah in zvezah in na vseh ravneh vztrajajo, da ti organi imenujejo ustrezne komisije ali delovne skupine, ki se bodo tekoče ukvarjale s problematiko v čebelarstvu.

14. Čebelarstva društva naj določijo delavca, ki se bo povezal s službo za uničevanje komarjev, da bi zaščitili čebele pred sredstvi, ki jih ta služba redno uporablja. Vsakoletno akcijo uničevanja komarjev naj bi namreč prestavili v obdobje, ko akacije že odcvetijo.

15. Predsedstvu ZČOJ priporočamo, da pred udeležbo na simpozijih in kongresih (domaćih in mednarodnih) vedno organizira tudi strokovna in znanstvena posvetovanja. Tako bi pred nastopom na simpozijih in kongresih obravnavali problemati-

ko čebelarstva dejavnosti in sprejeli čim enotnejša stališča.

16. Čebelarstva zveze morajo vztrajati, da se v prodajni ceni čebelarstva proizvodov in v predelavi doseže 60-odstotni de-

lež proizvajalca. Tak delež je v primerjavi z vsemi gospodarskimi subjekti, ki imajo svoj delež v proizvodnji, predelavi in prodaji čebelarstva proizvodov, ekonomsko upravičen.

SKLEPI X. KONGRESA ČEBELARJEV JUGOSLAVIJE

Kragujevac, 24. do 27. september 1987

I. Organiziranost v čebelarstvu

Nujno je, da se obstoječa organiziranost vseh subjektov v čebelarstvu nenehno izpopolnjuje. Potrebno pa je zadostiti naslednjim zahtevam:

1. Povezanost čebelarstva organizacij združenega dela (gospodarstva) ter čebelarstva društev in njihovih zvez mora postati sodobna, v skladu z zakonom, kar bo pripomoglo k večji poslovnosti, večji produktivnosti in boljši organiziranosti čebelarstva dejavnosti. Ta povezanost pa mora temeljiti na skupnem pridobivanju in delitvi prihodka od čebelarstva dejavnosti.

2. Od ustreznih institucij je potrebno zahtevati zakonsko ureditev obveznosti, da mora vsak lastnik čebel postati tudi član kakega čebelarstva društva. Pri tem se razume, da je zveza čebelarjev obvezna, da vsakega imetnika čebel usposobi za vzrejo in proizvodno delo s čebelami.

3. V organizaciji socialistične zveze delovnega ljudstva je potrebno zagotoviti, da bodo čebelarji z delegati zastopani v vseh tistih delih sistema, kjer se odloča o čebelarstva dejavnosti, predvsem v združenjih proizvajalcev in predelovalcev medu na republiški in zvezni ravni.

4. Potrebno je spodbuditi delovanje vseh novih interesnih oblik proizvodnih in družbenih čebelarstva organizacij v Jugoslaviji. Pri izbiri oblike proizvodnega organiziranja čebelarjev moramo poleg drugih oblik upoštevati vse možne oblike združenega organiziranja: dijaške zadruge, združne proizvodne enote, specializirane čebelarstva zadruge itd.

II. Strokovno izobraževanje čebelarjev

Vso problematiko strokovnega izobraževanja je potrebno preučiti v posebni strokovni študiji, ki naj bi predvsem upoštevala:

1. Z ustreznimi organi se je potrebno dogovoriti, da bi predmet čebelarstva postal obvezen v vseh učnih programih na srednjih in visokih šolah, v katerih se izobražujejo kadri za kmetijstvo, gozdarstvo in veterino.

2. Z ustreznimi skupnostmi za izobraževanje je potrebno izdelati program strokovnega izobraževanja za delo v čebelarstvu. Uvesti je potrebno več stopenj strokovnega izobraževanja odraslih. Izobraževalni programi naj bodo enotni za vso Jugoslavijo.

3. V soglasju z JLA in njenimi ustreznimi strokovnimi službami je potrebno vse oblike strokovnega izobraževanja prilagoditi potrebam izobraževanja vojakov za praktično delo v čebelarstvu. O tem sodelovanju je potrebno podpisati posebne dogovore s predstavniki JLA.

III. Bolezni čebel in čebelji zajedavci

Zatiranje nalezljivih bolezni in čebeljih zajedavcev je stalna in trajna naloga vseh, ki so za to zadolženi. Lahko rečemo, da uspehi sicer so, vendar pa so tudi izgube. Te so včasih celo tako velike, da povsem jasno zahtevajo radikalne spremembe na tem področju ter kompleksno obravnavanje celotne problematike.

1. Uvesti je potrebno obvezno prijavljanje lastništva čebel (nekaj republik je to že uredilo). Kraj, način, čas in predmet prijave naj bo enoten za vso državo.

2. Pri izdelavi dolgoročnih ukrepov za zdravstveno zaščito živali je pri ustreznih republiških, pokrajinskih, regijskih in občinskih službah potrebno vztrajati, da v programe dosledno vključujejo tudi zdravstveno zaščito čebel proti nalezljivim boleznim (hudi gnolobi čebelje zalege, nose-mavosti itd.) in proti čebeljim zajedavcem. V programu morajo biti predvidene tudi

neposredne zadolžitve, zagotovljena pa mora biti tudi dosledna kontrola izvrševanja ukrepov. Pri tem je potrebno upoštevati tudi popolno angažiranje čebelarjev in družbenih čebelarskih organizacij.

3. V ustreznih predpisih je potrebno opredeliti pravice, obveznosti, pooblastila in odgovornosti čebelarskih preglednikov. Natančno je treba opredeliti njihovo vlogo pri pregledu in uporabi sredstev za zatiranje kužnih bolezni, pri kontroli prometa oziroma pri selitvi čebel na oddaljene čebelje paše.

4. Na ustrezen način je potrebno poskrbeti za materialno motivacijo veterinarske službe za zdravstveno zaščito čebel ter natančno opredeliti in dosledno sankcionirati neupoštevanje zakonskih predpisov za zdravstveno zaščito čebel.

5. Poleg opozarjanja na moralno odgovornost je v praksi potrebno doseči dosledno izvajanje predpisov o prepovedi uničevanja čebel pri uporabi kemičnih sredstev za zaščito industrijskih kultur. Z nadzorom uvoza, prometa in uporabe kemičnih sredstev, ki so nevarna človeku in čebelam, je potrebno zaščititi okolje.

IV. Oskrbovanje čebelarjev z opremo in repromaterialom

1. Ob upoštevanju uveljavljenih standardov je potrebno poiskati način za proizvodnjo panjev v velikih serijah, s čimer bi izboljšali kakovost in pogoje za nakup. Na podoben način je potrebno poiskati ustrezne rešitve tudi za proizvodnjo druge čebelarске opreme in pribora.

2. Oskrbovanje čebelarjev s sladkorjem moramo rešiti enotno za vso Jugoslavijo. Z direkcijsko za materialne rezerve je treba podpisati ustrezen dogovor. Sladkor iz materialnih rezerv je potrebno zagotoviti po čim ugodnejših pogojih, te pa vnesti v družbeni dogovor.

V. Posodabljanje proizvodnje in razvoj čebelarstva

Čebelarstvo dejavnost moramo z ustreznimi ukrepi in ugodnostmi končno dvigniti iz kroga zapostavljenih gospodarskih dejavnosti. Zato je potrebno zagotoviti:

1. Pred izdelavo in sprejetjem letnih in srednjeročnih načrtov gospodarskega in družbenega razvoja je potrebno izdelati ustrezen elaborat o razvoju čebelarstva.

2. S čebelarskimi organizacijami v gospodarstvu in njihovimi poslovnimi skupnostmi je potrebno oblikovati načrte in programe, ki bodo zanimivi za čebelarje, in se dogovoriti o njihovem financiranju.

3. Banke naj bi kreditirale čebelarstvo proizvodnjo pod ugodnejšimi pogoji, kakršni veljajo tudi za primarno kmetijsko proizvodnjo. Prav tako naj bi banke kreditirale tudi razvoj čebelarске dejavnosti in čebelarstvo gospodarstvo.

VI. Ustanovitev čebelarskega inštituta Jugoslavije

Pripraviti je potrebno investicijski načrt za ustanovitev čebelarskega inštituta Jugoslavije ter določiti osnovne smernice njegovega delovanja in raziskovanja:

1. Sistematično naj bi preučevala dedne zasnove in druge biološke lastnosti medonosne čebele ter večje biološke izkoriščanje naše domače kranjske čebele z namenom, da bi ohranili njen genetski fond.

2. Izdelal naj bi celovit znanstveni projekt o območjih nektarja in cvetnega prahu v Jugoslaviji ter o njunem večjem izkoriščanju, prav tako pa naj bi izdelal tudi zemljevide (kataloge) našega medovitega rastlinja.

3. Potrebno je ustanoviti tudi center za selekcijo in reproduciranje matic in čebel domače kranjske pasme.

4. V program dela je potrebno vključiti temeljna znanstvena raziskovanja o čebelarški dejavnosti v Jugoslaviji.

VII. Uvoz in izvoz medu

Načelno smo proti prepovedi uvoza medu in drugih čebelarskih proizvodov. Vendar so dosedanje izkušnje pokazale, da uvoz medu pomembno vpliva na zmanjšanje domače proizvodnje medu, prav tako pa zavira razvoj in posodobitev čebelarске dejavnosti v Jugoslaviji. Zato je potrebno storiti vsaj naslednje:

1. Izdelati je treba elaborat o vplivu, ki ga ima uvoz medu na finančni položaj in

gospodarski razvoj čebelarstva v naši državi.

2. Preučiti je potrebno vse možnosti za ustvarjanje takih pogojev gospodarjenja, da bo postal izvoz medu ekonomsko zanimiv, saj je kakovost našega domačega medu nesporna in v svetu poznana.

3. Preučiti je potrebno vse možnosti ter doseči ekonomski interes gospodarskih organizacij združenega dela za izvoz sodobne čebelarke tehnologije v države v razvoju.

VIII. Financiranje čebelarških društev in zvez

Resno oviro nadaljnjemu razvoju čebelarške dejavnosti v naši državi predstavlja neustrezen način financiranja družbene čebelarške dejavnosti, in to od čebelarških društev do Zveze čebelarških organizacij Jugoslavije. Večina aktivnosti teh čebelarških organizacij se še vedno financira (v nekaj primerih celo izključno) iz članarine, ki jo plačujejo čebelarji, vključeni v društva. Po oceni je teh le 20 odstotkov od vseh imetnikov čebel. Zato je nujno potrebna ekonomska analiza drugih možnosti financiranja družbenega dela čebelarške dejavnosti. Pri tem je potrebno preučiti predvsem naslednje možnosti:

1. Predlagati je potrebno enoten zakon, ki naj velja v vsej Jugoslaviji in po katerem bi se morali vsi lastniki čebel včlaniti v čebelarška društva. Število vseh članov čebelarških društev v Jugoslaviji bi po uvedbi takega zakona naraslo od sedanjih 30 tisoč na 120 do 150 tisoč. Višina članarine bi se na ta način občutno znižala, finančni položaj čebelarških organizacij pa precej izboljšal, kar bi gotovo pozitivno vplivalo na razvoj čebelarstva v naši državi.

2. Z ustreznimi interesnimi skupnostmi in skladi bi se bilo potrebno dogovoriti o njihovem prispevku za napredek in razvoj čebelarške dejavnosti pri nas.

3. Potrebno je oblikovati predlog in vztrajati pri zahtevi, da se od prodajne cene medu v družbenem sektorju zakonsko odvaja določen odstotek za razvoj čebelarstva v naši državi. Takšno zakonsko določilo pa naj bi veljalo tudi za med iz uvoza.

4. S čebelarškimi organizacijami združenega dela v gospodarstvu in njihovimi poslovnimi združenji se je potrebno dogo-

voriti o dolgoročnem financiranju skupnih aktivnosti v čebelarški dejavnosti.

5. Pripraviti je potrebno osnovne programe aktivnosti čebelarških društev in zvez ter izdelati finančne načrte za angažiranje finančnih sredstev v skladu z opisanimi načini.

IX. Priprave na svetovni kongres čebelarjev Apimondia

Predsedstvo ZČOJ se obvezuje, da takoj prične s pripravami za organizacijo in izvedbo triinštridesetega svetovnega kongresa čebelarjev Apimondia v Splitu leta 1991. Zavedamo pa se, da si bo za uresničitev tega cilja med drugim potrebno zagotoviti tudi sodelovanje čebelarških organizacij združenega dela iz gospodarstva vse Jugoslavije ter podporo ustreznih zveznih organov in institucij.

X. Načrt za uresničitev sklepov X. kongresa čebelarjev

Predsedstvo ZČOJ in izvršni odbor Poslovne skupnosti za čebelarstvo Jugoslavije se obvezujeta, da bosta izdelala načrt za uresničitev sklepov zaključnega dokumenta X. kongresa čebelarjev Jugoslavije. Za vsak sklep posebej je potrebno osnovati strokovno delovno skupino, ki bo za svoje področje izdelala elaborat. Za uresničitev sklepov pa je potrebno pridobiti podporo in angažiranost gospodarske zbornice, sekretariatov in komitejev, združne zveze, ustreznih poslovnih skupnosti, agroindustrijskih kombinatov, ustreznih strokovnih, veterinarskih in drugih ustreznih organizacij, bank itd.

NOVA SPOZNANJA

PAVEL ZALETEL

Znanost iz dneva v dan napreduje v vseh dejavnostih pa tudi v čebelarstvu. V zadnjem času je vedno več novih spoznanj o življenju čebeljih družin, ki stara dognanja postavljajo včasih celo na glavo.

Eno od takih je, da čebelja družina ni več celota, ki jo sestavljajo matica, nekaj sto ali tisoč trotoev (le v zimskem času) in več deset tisoč čebel, in je vezana na posamezen panj. S poskusi so dokazali (Sulimanović, Pechhacker), da se pašne čebele iz različnih družin (panjev) nemoteno »sprehajajo« iz panja v panj preko celega dneva. V nočnem času pa, ko se življenje v panjih umiri, ostanejo čebele v tistem panju – družini, kjer jih stanje mirovanja dohiti.

Kako so prišli do te epohalne ugotovitve? Vzeli so pet panjev in vsako družino (čebele) v posameznem panju pobarvali z drugačno barvo. Štiri tako obarvane družine so pustili v čebelnjaku. Panj s peto družino pa so prestavili 4–5 km proč od čebelnjaka. Zvečer so pregledali panje. Kaj so ugotovili? V posameznem panju je bilo približno 10 odstotkov čebel z barvami drugih družin. Naslednji večer je bilo »tujk« že okoli 20 odstotkov. Peti večer pa so v posameznih družinah že prevladovali čebele z barvami iz ostalih družin. Še več. V vsakem panju je bilo že od prvega dneva veliko čebel z barvo družine, ki so jo premestili proč od čebelnjaka.

Vse to jim je bilo dovolj tehten dokaz, da čebelja družina ni tako zaključena celota, kot so in smo mislili o njej do danes. To je brez vsakega dvoma zelo pomemben dosežek v preučevanju življenja čebel. Če bo ta ugotovitev v resnici obveljala, potem se bo moral način čebelarjenja popolnoma spremeniti. V čebelarjevo delo bo zavel nov veter, ki bo pomel z mnogimi starimi dognanji. Morda se bo čebelarjevo delo celo precej poenostavilo? Uspeh čebelarjenja pa bo verjetno veliko večji. Po dobrih sto letih bomo čebelarjenje zopet spremenili do osnov.

Seveda pa se tu odpira vrsta vprašanj. S koliko poskusi (5–10) so to ugotovitev potrdili. S čim so obarvali čebele? Odgovor:

»Z različnimi barvami!« Če so pri poskusu vsako barvo razredčili z drugim razredčilom, mislim z razredčilom, ki ima drug vonj, vonji pa niso bili tako močni, da bi vsaj začasno ne motili delovanja vonjalnega organa pri čebelah, je ta poskus dosegel res zavidljiv uspeh. V primeru pa, da so bile barve razredčene z enako snovjo, torej z istim vonjem, ali pa da je bilo zaradi premočnega vonja moteno normalno delovanje vonjalnega organa, ta poskus, žal, ni dokazal nič novega.

Vsak čebelar, ki čebelarji vsaj nekaj let, pozna različne postopke pri delu narejenec. Tudi postopek uporabe dišečih snovi. Da pa čebele zamenjajo panje in pri dobri paši zaidejo v tuj, največkrat sosednji panj, je tudi znano že dalj časa. Vendar odstotek čebel, ki so zašle, verjetno ni tako velik? Tako »zaletavanje« lahko opazujemo v vsakem čebelnjaku z AŽ panji. Kolikokrat vidimo, da obložena čebela pristaja na bradi gornjega panja, zaradi utrujenosti in preobloženosti pa se spusti na brado spodnjega panja. Skoraj pade tja. Tam se odpočije, nato pa ponovno odleti navzgor v svoj panj. Velikokrat pa tako »zašla« čebela odhiti v novi panj. Stražarke tako obloženo čebelo spustijo v svoj dom. Ne vemo pa, ali ta čebela pri naslednji vrnitvi v čebelnjak odloži medicino ali obnožino v novem ali starem panju.

Če pri dobrem medenju v enem panju iztočimo polno medišče, v drugem pa ne, bodo čebele v prvem panju z velikim elanom ponovno napolnile medišče. V drugem panju pa bo delovna vnema zaradi polnega medišča hitro upadla. Družina bo kaj kmalu rojila. Velika verjetnost je (?), da bi čebele, ki bi se prosto gibale po vsej skupini panjev, napolnile medišče v enem, nato pa še v ostalih panjih. Kdo ve? Morda pa to tudi naredi? Žal, pri svojih družinah tega še nisem opazil. Verjetno sem bil premalo pozoren. Kaj pa problem slabičev? V vsakem čebelnjaku imamo pri še tako dobri oskrbi čebel močne družine in slabiče.

(Nadaljevanje na str. 21.)

SREČNO

I
N
M
E
D
E
N
O
1
9
8
8

želi vsem čebelarjem hp Medex

RAZŠIRILI BOMO NAŠO POSLOVNOST V »DARMEDU«

Naša dolgoletna prizadevanja, da iz čebeljega panja pridobimo čimveč kakovostnih čebeljih pridelkov, lahko ocenimo kot uspešna. Predvsem mislim, da je naša DO ubrala pravo dolgoročno usmeritev s tem, ko je s pomočjo številnih domačih in tujih znanstvenikov za svoje kupce pripravila veliko število vrhunskih izdelkov, ki imajo pozitivne učinke na človeški organizem. Izdelki, ki jih uporabljamo, so pripravljene iz najbolj selekcioniranih čebeljih pridelkov: iz medu, cvetnega prahu, propolisa, matičnega mlečka. V posameznem izdelku je razmerje med njimi optimalno, tako da v človeškem organizmu dosežemo najboljše učinek. Napravili smo dolgo pot razvoja, saj že več kot četrto stoletje neprekinjeno preučujemo naše izdelke, hkrati pa analiziramo tudi možnosti prodaje na domačem in tujem trgu.

Da bi razširili število poslovnih zvez in s tem povečali prodajo izdelkov apiterapije, sodelujemo na številnih domačih in mednarodnih prireditvah. Prav zaradi našega nastopanja na mednarodnih sejmih nam je v preteklem letu svetovna organizacija BUSINESS INITIATIVE DIRECTIONS, TEXAS-USA, podelila svetovno priznanje »Mednarodno zlato zvezdo« za kakovost naših izdelkov. Mednarodno priznanje za vrhunsko kvaliteto je prejela samo še ena DO v Jugoslaviji (Gavrilovič).

Ponosni smo na sicer zaslužen priznanje, vendar nas le-to tudi obvezuje, da bomo na svetovnem trgu nastopali še bolj kakovostno in v večjem obsegu. Prav obdobje, v katerem živimo in ki je gospodarsko gledano zelo težko, nam narekuje, da vse več izvažamo na konvertibilni trg. Znano je dejstvo, da jugoslovanski izdelki na zahtevnem zahodnoevropskem tržišču dostikrat niso cenjeni.

V našem primeru pa je prav nasprotno, saj nudimo izdelke, ki jim je priznana vrhunska kvaliteta. Prodor na svetovni trg je izjemno zahteven in dolgotrajen. Premagati je treba številne predpise posameznih držav uvoznik, ker so izdelki apiterapije uvrščeni na mejo med hrano in zdravila. V zadnjem času imamo tudi precej težav zaradi črno-bilske nesreče. Naši kupci namreč pri vsaki pošiljki zahtevajo ustrezne analize oz. spričevala, da so naši izdelki zdravi, tj. neoporečni. Naši dolgoročni usmeritvi za še večji prodor na tuje tržišče bo od sedaj v pomoč DARMED, mešano podjetje na avstrijskem Koroškem. Ker imamo v posameznih državah velike težave z izvozom naših izdelkov, nam bo mešano podjetje, v katerem bo naša DO in posojilnica iz Šentjakoba imela večino (55 odstotkov, ustanovitvenega deleža, s tem pa bo imela praktično vso možnost vodenja proizvodnje v Darmedu, v veliko pomoč. Pri tem velja poudariti, da je Avstrija članica EFTA, kamor je vključenih še več zahodnoevropskih držav. Blagovni promet med članicami EFTA pa poteka brez carin. V Darmedu bodo imeli možnost zaposlitve predvsem naši rojaki, ki živijo v Šentjakobu. Gospodarska pomembnost mešanega podjetja bo v bodoče še večja, saj nam bo s tem omogočen uvoz potrebnega repromateriala in opreme. V mešanem podjetju, za ustanovitev katerega je postopek pri naših zveznih organih precej zapleten, ima naša DO neposredne možnosti blagovne menjave z Darmedom, ker je osnova dogovora dolgoročna kooperantska pogodba.

Od 22. do 25. septembra bo naša DO organizirala mednarodno posvetovanje o apiterapiji v Portorožu. Za sodelovanje na tem simpoziju se zelo zanimajo tako tuji kot domači znanstveniki in strokovnjaki. Prepričan sem, da bomo 10-letnico organizacije našega prvega simpozija o apiterapiji leta 1980 tokrat potrdili še z večjim številom udeležencev.

Ponovno moram poudariti, da je sodelova-

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

LXXXIX. LETNIK

Urednik
prof. Janez Mihelič

Odgovorni urednik
inž. Jože Babnik

Izdaja ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Ljubljana 1987

KAZALO

SPLOŠNI STROKOVNI DEL

Bachmann J.: Odgovor na članek »Varoa in kemoterapija«	276
Drolc Gregor: Rojilno obdobje časa narejencev	153
Dvoršak Andrej: 60 čebelarjskih let Franca Novaka	13
150 knjig IBRA	48
Pogovor z Milanom Kneževičem, predsednikom republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	73
Nova dejavnost Mercator kmetijske zadruge Ljubljana	195
Esenko Ivan: Čebelarjeva opravila v mesecu januarju	4
Čebelarjeva opravila v mesecu februarju	40
Čebelarjeva opravila v mesecu marcu	78
Čebelarjeva opravila v mesecu aprilu	112
Čebelarjeva opravila v mesecu maju	146
Čebelarjeva opravila v mesecu juniju	187
Čebelarjeva opravila v mesecu juliju in avgustu	220
Čebelarjeva opravila v mesecu septembru in oktobru	257
Čebelarjeva opravila v mesecu novembru	293
Čebelarjeva opravila v mesecu decembru	326
Odgovor na članek: Kvalitetno matico čebele vzrejajo iz jajčeca	80
Fidelj dr. Andrej: Pomladne bolezni čebel	110
Firm Janez: Vzreja matic v Sloveniji in problemi pri prodaji	189
Gmajner Ladislav: Nov aparat za zdravljenje varooze	328
Gorenc J. s sodelavci: Prezimovanje in razvoj čebel v prevoznih čebelnjakih	263
Gregorovič Jožko: Obisk študentov pri čebelarju Janku Pis-laku	225
Gregorovič Romana: Zanimivo predavanje strokovnjakov iz tovarne Krka	261
Horvat Matjaž: Elektronski stražar	309
Jeras France: Drugi ometenec pri Lojzetu Bukovšku	311
Kastelic Lojze: Lectarstvo	49
Klinar dr. Zvonimir: Zakonski predpisi o prevažanju čebel v SR Hrvaški	191
Kolenc Franc: Kako uspešno čebelarimo z varoozo	151
Kreigher Jelka: Za celovito izboljšanje okolja	2
Krištof Bruno: Pozor! Mravljinčna kislina!	275
Kulinčević dr. Jovan: Stres in čebelja družina	227
Leb Dušan: Kvalitetno matico čebele vzrejajo iz jajčeca	9
Lončarevič Stevo: Kako ugotavljamo medovitost nekega kraja	88
Matašin Željka, dipl. vet.: Nosemavost	337
Medved Dušan: Vpliv mravljinčne kisline na varoo	81
Varoa in kemoterapija	114
Nove metode biološke obrambe pred varoozo	155
Mihelič prof. Janez: Zveza čebelarjskih društev Slovenije je organizirala že enajsto posvetovanje o sodobnem čebelarstvu	145
Največji zbor jugoslovanskih čebelarjev X. kongres v Kragujevcu	289
Obisk pri veterinarskih strokovnjakih tovarne Krka	310
Varooza tudi letošnjo jesen jemlje svoj davek	312
Mioković dr. Dušan: Vošteni molj – veliki škodljivec	294
Mladjan V.: Nekateri izsledki pri uporabi hemovara	228
Nosan Stanislav: Električno točilo	158
Petelin Andrej: Izšel je priročnik Zdravstveno varstvo čebel	149
Papler Drago: Posebni grelni nož za odkrivanje medu čebelarjski raziskovalni tabor Križe 1987	15
Pipan Vinko: Izkušnje pri ugotavljanju, prenosu in zatiranju hude gnilobe čebelje zalege	259
Pokljukar inž. Janez: Dve leti delovanja službe za selekcijo kranjske čebele	5
Analiza kubitalnih indeksov čebel v Sloveniji	44
Kartica čebelje družine	161
Organizirana vzreja matic v Sloveniji	188
Kako si zagotovimo zdrave in močne čebelje družine	221
Poročilo z XXXI. kongresa Apimondije v Varšavi	295

<i>Rihar dr. Jože:</i>	
Dnevi čebelarstva – Sarajevo 86	11
Varstvo čebel pred zastrupitvami	38
Dišavne rastline proti varozi	202
Ugotovimo napadenost z varozo!	262

<i>Runtas Milan:</i>	
Analiza stanja in predlogi za izboljšanje slovenskega čebelarstva	329

<i>Senegačnik dr. Jurij:</i>	
Zatiranje varoze – najpomembnejša tema na kongresu Apimondije v Varšavi	325

<i>Smole Jože:</i>	
Kuhanje satja	336

<i>Sulimanović dr. Đuro:</i>	
Zdravila za zatiranje varooze	42
Delovni sestanek o varoozi	167, 193

<i>Šivic inž. Franc:</i>	
Nekaj počitniških spominov	298

<i>Todorović dr. Dušan:</i>	
Zatiranje čebeljih boleznih in zdravljenje čebelje zalege z antibiotiki ter higienska neoporečnost medu	84
Amiloidoza kot vzrok za preleganje matic 201	201

<i>Vener Ivan:</i>	
Intenzivno čebelarjenje z LR panjem	253

<i>Vesković Božidar:</i>	
Izkušnje čebelarja praktila	278

<i>Vučković Svetislav:</i>	
Prispevek k preučevanju izločanja nektarja pri sončnicah na območju Banata	223

<i>Zaletel Pavel:</i>	
Pota k uspehu	86

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

<i>Božič Matija:</i>	
Boleči so zapoznali ali zgrešeni posegi proti varoozi	93

<i>Kolenc Franc:</i>	
Poskrbimo, da bodo čebele, ki so preživele zimo, živele čim dlje	96

<i>Papler Drago:</i>	
Ciril Jalen na Zelenici vzreja matice	94

<i>Škulj Oskar ml.:</i>	
Vitaminski v čebelarstvu	168

<i>Vučkič Ivan:</i>	
Moja opažanja pri zatiranju varooze	129

IZ TUJIH ČASOPISOV

<i>Dvoršak Andrej:</i>	
S cepitvami do imunosti	22
Zanimivi članki v časopisu Bee World	60
Opojni med brezlelatih čebel	133
Čebele dragocene opravevalke	134
Feromoni trotoev	170
Idealna velikost čebelje družine	205

<i>Klun inž. Ludvik:</i>	
Pomen cvetnega prahu pri prezimovanju	

čebel	97
Vpliv temperature na zaleganje matic	97
Kako osmukalnik vpliva na donos medu	97
Medenje soje	97

<i>Medved Dušan:</i>	
Predpise je treba spoštovati	59
Nenavadno pojmovanje zatiranja varooze 132	132

<i>Martin Mencej:</i>	
Prodor kranjice na Baltik	21
Tveganje s kemoterapevtskim zdravljenjem	22
Z varoo okuženi troti na ženitnem potovanju	23
Zaleganje samic varoe je odvisno od letnega časa	57
Tudi grmičevja z medovitimi cvetovi in strupenimi plodovi ne smemo podcenjevati	58
Umrli je Georgij F. Taranov	59
Krvni sladkor pri čebelah določa dolžino njihovega leta	131
Nastanek in razvoj zimskih čebel	203
Sporni pogledi na medonosne čebele in varstvo narave	240
Poskusi uničenja pršic varoe že v zalegi gredo v različne smeri	313
Kljub afrikanizaciji čebel je brazilsko čebelarstvo v nenehnem razmahu	314

<i>Ogrin Irena:</i>	
30 let od naselitve afriških čebel v Braziliji 348	348

<i>Senegačnik dr. Jurij:</i>	
Ameriška ljudska medicina o medu	60, 98, 130

<i>Senegačnik prof. Edi:</i>	
Cilji in dejavnost Apimondie	169
Medonosna čebela in njen pomen za pridelovanje semena rdeče detelje, ogrščice in boba	345

<i>Stoya W.:</i>	
Učinek mravljinčne kisline na med	206, 237

<i>Žunko Dušan:</i>	
Medene pijače	351

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

<i>Bizal Polona:</i>	
Naš čebelarski krožek	26
Člani čebelarskega krožka Stična: Delo čebelarskega krožka Stična	209

<i>Dvoršak Andrej:</i>	
Čebelarski krožek na Videm Dobropolje 208	208

<i>Jurca Janko:</i>	
Delo čebelarskega krožka na OŠ v Žireh 25	25

<i>Kolenc Franc:</i>	
V Lendavi je leta 1931 vodil čebelarski krožek Simon Gorišek	135

<i>Košec Mirko:</i>	
Letno poročilo čebelarskega krožka OŠ Franca Vrunča	65

Mihelič Janez prof.:
Republiško srečanje in tekmovanje mlad-
dih čebelarjev v Krškem (uvrstitve ekip) 207

Repar Mirko:
Čebelski krožek na podružnični šoli
Dvor 210

ODMEVI

Jenko Jože:
Raziskave gozdnega medenja v ZR Nem-
čiji, kaj pa v Dolgi vasi 24

Štemberger Ivan:
Kirarjev panj 24

JEZIKOVNI KOTIČEK

Mihelič Stane:
Ali Apic Mellifera Linn. 1758 ali Apis
Mellifica Linn. 1961 61
Poimenovanje čebele – izjema 139

Galuszka Galina doc. dr.:
Se o poimenovanju medonosne čebele 102

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Brajdi Rudi:
Novogoriški čebelarji so zborovali 210

Brezovnik Tilka:
Čebelice drage, kdo vas bo ljubil 15

Dvoršak Andrej:
Občni zbor ČD Videm Dobropolje 137
Medeni sladoleđ – hrana in osvežilno 318

Horvat Matjaž:
Srečanje čebelarjev ČD Murska Sobota 66

Jenko Jože:
Dobrodošel izživ 352

Jedločnik Norbert:
Odslej boljša ponudba za čebelarje 254

Kladnik Viktor:
Izlet posavskih čebelarjev na Gorenjsko 28

Kolar Vilko:
Čebelica na čebelarjevem grobu 176

Mencej Martin:
Nova čebelarska knjiga – Zdravstveno
varstvo čebel 281

Mihelič Janez:
Redna letna skupščina ZČDS 182, 231
Čebelarska družina »Peter Močnik« iz
Maribora je odkrila svojemu ustanovitelju
spominski relief 241
Čebelarska družina Kranj je pri OŠ Stane
Žagar postavila čebelnjak 244
Kako čebelarji cenimo svoje delo 317
Čebelarsko društvo Domžale se vključuje
v občinske kmetijske plane 321

Papler Drago:
Letni občni zbor ČD Kranj 138
Naloge letne konference – zatiranje čebe-
ljih bolezni 173
90-letni jubilej Valentina Razingerja 174

Podlogar Nada:
»Usluženke« čebele 319

Povšič inž. Jože:
Dela na Lansprežu so v teku 282

Skr Ivan:
Delovna akcija čebelarjev iz Ilirske Bistri-
ce 211

Strgulc Tomo:
Predavanje o vzreji in odbiri matic 27

Šimonka Jože:
Lendavski čebelarji smo obiskali čebelar-
sko šolo v Zalaapati na Madžarskem 319

Zaletel Pavel:
Preveč je pozabljen 171

Zupančič Minka:
X. jubilejno republiško srečanje in tekmo-
vanje mladih čebelarjev 217

Uredništvo:
Prvo sporočilo o programu X. kongresa
čebelarjev Jugoslavije 66
Samoupravni sporazum o združitvi v
ZČOJ (SPOJ) 29
80 let Jožeta Hermana 284
Razpis za podelitev nagrad iz sklada P.P.
Glavarja 279
Obvestilo o višini članarine ZČDS 316
Cene čebeljih pridelkov 317
Naročite nalepke za kozarce z medom ... 317
Cenik laboratorijskih pregledov čebel na
čebelje bolezni 353
Seznam predavateljev čebelarstva 354
December mesec občnih zborov 355
Višina članarine ZČDS za leto 1988 355
Volitve 1988 356

nje z našimi čebelarji kooperanti dobro. Vse več čebelarjev se spopada s težkim gospodarskim položajem, saj prodaja medu na našem tržišču iz leta v leto pada, čeprav je cena za med v razkoraku s številnimi drugimi blagi, kot na primer s sirom in maslom.

Trudimo se, da bi čebelarjem nudili čim ugodnejše odkupne cene, vendar imamo pri tem težave z visokimi poslovnimi stroški, predvsem obrestmi.

Odkup medu in drugih čebeljih pridelkov je izrazito sezonskega značaja, zato moramo v treh do štirih mesecih odkupiti vse čebelje pridelke, ki jih nato prodajamo vse leto. Koeficient obračanja je zelo nizek, saj znaša le nekaj več kot ena na leto. Zavedamo se, da čebelarji niso zadovoljni z iztržki za čebelje pridelke, vendar v tako nestabilnem gospodarkem položaju, ob najboljši volji in dobrem delu naših delavcev ne zmoremo boljše cene, ker moramo skrbeti za pozitivno bilanco naše delovne organizacije.

Našim kooperantom smo pripravljene še pomagati z dolgoročnimi krediti, izobraževanjem, pospeševalno službo ter oskrbo z zdravili proti čebeljim boleznim. Letos bo Tovarna zdravil KRKA čebelarjem ponudila zdravilo proti noseči in nekaterim drugim boleznim – to je apinozem. Najbolj smo zaskrbljeni, kako pomagati čebelarjem pri zatiranju varoe, saj le-ta vse bolj uničuje čebelje družine.

Letos bomo čebelarjem nudili tudi biološki način zatiranja varoe, tako da bomo ustrezno kvaliteto lepenke prepojili z mravljinčno kislino. Menimo, da bodo nekateri čebelarji radi segali po tem zdravilu, saj v sosednji Avstriji in Zvezni republiki Nemčiji namenljajo veliko prednost zatiranju varoe z mravljinčno kislino.

Zahvaljujem se čebelarjem kooperantom za sodelovanje z željo, da bi imeli v tem letu dobro letino čebeljih pridelkov.

Srečno in medeno 1988.

Glavni direktor DO hp MEDEX
Aleš MIZIGOJ, dipl. oec.

POSPEŠEVALNA SLUŽBA V LETU 1988

Za nami je uspešno leto 1987. Pred nami pa je leto polno presenečenj in težav, predvsem pa izgub čebeljih družin. Tega se prav gotovo vsi najbolj bojimo. Propadle družine bo treba nadomestiti z novimi družinami, čebelarje pa osvestiti o resnosti varooze in njenega zatiranja. Prav tako ne bomo smeli pozabiti na hudo gnilobo, ki se med našimi čebelami neusmiljeno širi.

V vseh težavah in problemih se obrnite na našo pospeševalno službo, ki vam bo prek celega leta lahko pomagala z nasveti.

Delo pospeševalne službe bo usmerjeno predvsem na naslednja področja: na opazovalno in prognostično službo gozdnega medenja, vzrejo matic, strokovne tečaje v naši šoli v Podlehniku in druga področja pospeševanja čebelarstva.

Opazovalna in prognostična služba gozdnega medenja bo tudi letos nadaljevala svoje delo. Naših 38 opazovalnih postaj bo v obdobju od 1. 6. do 31. 8. sporočalo donose medu. V primeru kasnejšega medenja bomo podatke tudi kasneje objavljali v dnevnem časopisu (Delo in Dnevnik) in prek RTV Ljubljana.

Tudi na področju vzreje matic bo delo potekalo tako kot v preteklem letu. Zaradi velikega povpraševanja po maticah lani nismo mogli vsem čebelarjem ustreči v točno dogovorjenih rokih, zato bomo to posku-

šali izboljšati letos. Vse pa je odvisno od vremena, ki jo rado zagode našim vzrejevalcem. Vplačila za matice bomo začeli sprejemati predvidoma v začetku aprila, o natančnem datumu pa vas bomo pravočasno obvestili v Biltenu hp Medexa v Slovenskem čebelarju. V posebnem članku o čebelarski šoli v Podlehniku govorimo o usposabljanju čebelarjev.

Naše delo pa bo letos zasnovano na novostih čebelarske opreme. Inovacije, ki prihajajo iz sveta ali domačih logov, bomo skušali čim bolj razširiti med vse večje število čebelarjev. Hkrati pa čebelarje inovatorje pozivam, da nam s svojimi predlogi pripomorejo k čim boljši opreči, tako da bo delo s čebelami lažje in sodobnejše.

V preteklem letu smo nekaj naredili tudi na področju širjenja medovitih rastlin. Ta dejavnost pa bi se morala razširiti med vse čebelarje, saj si bomo v naši Sloveniji le tako lahko zagotovili obilnejše paše. Hvale vredno je, da se je mnogo čebelarjev in čebelarskih društev že ukvarja z zasajevanjem in posejevanjem medovitih rastlin, za vse ostale pa naj bo to predlog za njihovo dolgoročno načrtovanje.

Ob tej priložnosti čebelarje obveščam, da imamo v prodaji osemsetno kasetno točilo, ki si ga lahko ogledajo v naši prodajalni čebelarskega materiala na Miklošičevi

cesti v Ljubljani. To so seveda začetki reševanja problemov točenja medu, z vašo pomočjo, dragi čebelarji, pa bomo to še izboljšali in izpopolnili.

V prihajajočem letu 1988 vam želimo sreče, zdravlja in veliko polnih sodov sladkega

medu, čebelarom pa čim boljše zdravilo in ugodno vreme.

Pospeševalna služba čebelarstva:
ANDREJ SCHWARZMANN
BORIS SLAVEC

ČEBELARSKA ŠOLA V PODLEHNIKU BO LETOS ZOPET ODPRLA VRATA ZNANJA ŽELJNIM ČEBELARJEM

Tako kot v lanskem letu bo tudi letos Meddexova čebelarska šola v Podlehniku na široko odprla vrata znanja željnim čebelarjem. Od 1. februarja do 1. aprila 1988 bomo organizirali tridnevne seminarje. Skupine naj ne bi presegale 25 slušateljev, razen v primeru, da bi se prijavilo več kandidatov s Štajerske, ko bi skupine lahko štele do 35 slušateljev.

Ker je delovno področje čebelarjenja strokovno zelo zahtevno in zahteva dokaj specifičen obseg znanj, bomo za razlaganje posameznih učnih tem povabili k sodelovanju naše najposobnejše teoretike in praktike s področja čebelarstva. Naš šolski center je opremljen z vsemi modernimi učnimi pripomočki, ki bodo predavateljem in slušateljem omogočili lažje delo, predvsem pri zahtevnejših temah.

Komu je to šolanje namenjeno?

Predavanja so namenjena vsem prijavljenim. Prednost imajo naši delavci na domu, kmetje zavarovanci in pogodbeni čebelarji. Vsi drugi čebelarji, ki jih zanimajo naša predavanja, se lahko pisмено prijavijo najkasneje do 31. januarja 1988. Vse potrebne informacije lahko dobite tudi po telefonu (061) 316-455, int. 41. V plačilo šolnine bodo vračunani stroški organizacije, predavateljev, skripta in stroški bivanja

(udeležencem bo zagotovljena prehrana in bivanje v samem šolskem centru).

Učni načrt obsega naslednje teme:

- življenje čebel,
- čebelarska oprema in tehnologija,
- gojenje čebel,
- proizvodnja čebeljih pridelkov,
- čebelje paše,
- zdravstvena zaščita čebel,
- priprava čebelje krme,
- čebelji pridelki v prehrani in medicini,
- čebelarjenje v svetu,
- ekonomika čebelarjenja,
- čebelarjenje s kontejnerji.

Kot smo omenili že na začetku, naj bi šola usposobila čebelarje za tržno pridobivanje čebeljih pridelkov in čim boljše zdravstveno zaščito naših čebel. Da bi dosegli višjo raven strokovnosti dela in tudi boljše organizacijo pri pridobivanju čebeljih pridelkov, moramo stremeti za posodabljanje delovnih postopkov. Šola pa želimo delno tudi zapolniti vrzel, ki vlada na področju šolanja čebelarskih kadrov v Jugoslaviji, obenem pa skušamo predvsem pri mladih zbuditi zanimanje za čebelarjenje kot enega izmed možnih poklicev v kmetijski dejavnosti.

Pospeševalna služba čebelarstva:
ANDREJ SCHWARZMANN

IZOBRAŽEVANJE NAJMLAJŠIH KADROV

V letu 1988 bo ena izmed nalog Pospeševalne službe čebelarstva tudi izobraževanje najmlajših čebelarjev – osnovnošolcev. Čebelarska predavanja bodo potekala na osnovnih šolah, ki želijo svoje učence seznaniti tudi s to dejavnostjo. Največje zanimanje je na šolah, kjer že imajo čebelarske krožke, ponekod pa tudi lastne čebelnjake.

Predavanja ne bodo predolga, saj bi s predolgimi predavanji zavrlj voljo mladih doraščajočih osnovnošolcev za nadaljnje delo s čebelami. Temeljila bodo na teoretičnem delu, ki bo trajal od 3 – 4 ure, medtem ko bo praktični del za učence mnogo bolj zanimiv, saj bi si ogledali šolski čebelnjak ali pa čebelnjak najbližjega čebelarja. Prikazali jim bomo praktično delo s čebelami in najosnovnejša opravila v čebelnjaku.

Vzgoja osnovnošolske mladine nam omogoča krepitev vrst mladih čebelarjev, njihovo število pa iz leta v leto le počasi narašča. Predavanja bomo popestrili z diapozitivi in filmi. Nekaj predavanj imamo že prijavljenih, vse ostale pa pozivamo, da se do konca meseca februarja 1988 pisno prijavijo na naš naslov.

Morda pa čebele bolj privlači ena matica kot pa druga?

Da pa so se čebele iz prestavljenega panja vrstile domov v čebelnjak iz razdalje 5 km, tudi ni nič novega. Če je svet raven in brez velikih voda, se čebele letalke vrnejo v čebelnjak tudi iz veliko večje razdalje. Ker doma niso našle svojega panja, so se pač vselile v tiste panje, ki so imeli enak vonj. Če panjev s takimi družinami ne bi bilo, bi se vselile pač v naseljen panj, ki je bil njihovemu najbližji. Spomnimo se le načina čebelarjenja z naletom itd. Spomniti se moramo še brezmatičnih družin. Če nova dognanja veljajo, brezmatičnih družin po vsej verjetnosti ne bi bilo, ker bi čebele po vsej verjetnosti zapustile brezmatični panj. Poznamo, po starem prepričanju seveda, pa tudi to, da se tudi brezmatične družine otepajo vsiljivih čebel, rade pa sprejmejo tujo matico, ki iz prahe zaide v njihov panj.

Morda še malenkost ali dve. Če iz roja – družine vzamemo neoznačeno matico in jo označimo z barvo, ki je raztopljena na primer z acetonom (ali čim drugim), ter jo takoj nato spustimo nazaj na satje, jo last-

ne čebele skoraj z gotovostjo umorijo. Zakaj? Gorje pa, kadar pride v čebelnjak do hudega ropa. Cele družine, lahko tudi zelo močne, propadejo zaradi prevelikega navaleta roparic iz drugih panjev – družin. V boju za svojo družino in svoje imetje darujejo svoja življenja. Ravno v zvezi s tem pa se odpira še eno vprašanje. Ali je bil ta znanstveni poskus opravljen v času dobre paše ali v brezpašni dobi? Če je bil opravljen v brezpašni dobi, se človek, ki razmišlja še po starem, zgrozi in sprašuje, kaj je bilo s čebelami v celotnem čebelnjaku?

Moja razmišljanja ob tem novem spoznanju pač ne temeljijo na znanstveni osnovi. Mislim in razmišljam pač še po starem, po tistem, kar so o tem napisali znani tuji, predvsem pa naši čebelarji: Janša, Glavar, Goličnik, Lakmayer, Rihar in drugi.

Iz vsega srca želim, da moja razmišljanja niso pravilna in da bodo novi znanstveni dosežki dokazali svojo resničnost. S tem pa se bo čebelarjenje za nas vse resnično spremenilo. Morda celo poenostavilo? Koliko skrbi, ki jih imamo pri čebelah še danes, kot izgleda brez potrebe, bo čez noč odstranjenih!

Iz tujih čebelarskih časopisov

MEDONOSNA ČEBELA »APIS MELLIFERA L.« in njen pomen za pridelovanje semena rdeče detelje, ogrščice in boba

Prevedel in priredil prof. EDI SENEKAČNIK

USMERJANJE Z VONJEM DIŠEČIH CVETOV OZIROMA RASTLIN

Z vonjavnim usmerjanjem čebel lahko povečamo pridelek semena in dosežemo tudi večji pridelek medu. Čebelarje družine je treba kak dan prej, preden izletijo, nakrmiti z dišečo tekočino. Za pripravo le-te namočimo sveže natrgane cvetove v sladkorno raztopino, ki jo po dveh do petih urah precedimo. Vonjava te dišeče tekočine mora biti podobna vonju cvetov.

Druga metoda je krmljenje ob svežih, dehtečih cvetovih v panju ali pa zunaj njega. Posodo za krmljenje z zaželeno količi-

no nedišeče sladkorne raztopine postavimo pri nakladnih panjih na podnico, sveže natrgane cvetove pa namestimo v žičnat koš. Ta prepušča čebele tako, da si morajo utirati pot do sladkorne raztopine skozi cvetove. Pri panjih, ki se upravljajo od zadaj, postavimo pitalnik ob okence. Po Karlu von Frischu je rdeča detelja pri zunanjem krmljenju pokazala najboljši uspeh s tako imenovano Hoehnschevo skrinjico. Obesimo jo pred žrelo ali jo postavimo v verando tako, da se tesno prilega panju.

Frisch je ugotovil, da čebele obletavajo »usmerjene« posevke tri do štirikrat bolj živahno kot pa kontrolne. Pridelek je bil po-

vpredno tudi do 40 odstotkov višji. Polja z rdečo deteljo, ki so jih lahko obiskovale usmerjene čebele, so pri ponovnih poskusih odcvetela bolj enakomerno kot pri ne-usmerjenih.

Pri tem pa je VAŽNO:

1. cvetovi morajo dišati,
2. usmerjanje mora čebele spodbuditi k obletavanju, mora pa trajati ves čas, dokler je paša,
3. treba je paziti na čistočo (tuje vonjave),
4. panje je treba namestiti tik ob robu pasišča,
5. najugodnejši čas za namestitev je ob začetku cvetenja.

4. POMEN ČEBEL PRI PRIDELOVANJU OGRŠČICE (Brassica napus L.var. oleifera DC)

Cvet ogrščice ima štiri čašaste liste, štiri cvetne liste, notranje vretence s štirimi daljšimi cevkami za pelod in zunanje vretence z dvema krajšima pelodnima vrečkama. Cvetovi imajo štiri nektarije. Ogrščica je samooplodna in tvori plodove, ne da bi jo morale oprasiti žuželke. Cvetovi ogrščice so odprti od enega do treh dni. V hladnem, vlažnem vremenu so odprti dlje kot ob toplem. Nekateri cvetovi se začno odpirati že ponoči, medtem ko se večina odpira med 6. in 8. uro dopoldne. Ob 9. uri je odprtih največ posameznih cvetov. V nočnih urah se narahlo zapro, potem pa se zjutraj spet odpro.

Takoj ko se cvetovi ogrščice odpro, izločajo madičino, ki kot sestavne dele vsebuje glukozo, fruktozo in ribozo. Notranji medovniki začno izločati madičino prej in jo izločijo več kot zunanji. Posamezen cvet izloči dnevno od 0.6 do 1.9 mg madičine. Več ko je čebel na cvetovih, toliko večje je izločanje madičine (26.7 mg na en cvet dnevno, če je bil cvet trikrat izpraznjen).

TVORBA PELODA

Ogrščica tvori ogromno peloda. Prašnice ga začno že iztresati, še preden je cvet popolnoma odprt, in to traja, dokler ne odcveti.

Nad posevki ogrščice so izmerili koncentracije peloda, ki ga je prenašal zrak. Ta je znašala povprečno 646 pelodnih zrn v kubičnem metru zraka (7.5 do 5.295). Ob

toplih sončnih dneh, ki so bili tudi suhi, pa so dosegli še višje koncentracije.

OPRAŠEVANJE

Cvetovi se oprasijo sami ali pa jih oprasijo oprasovalci, pri čemer so stroki ob tuji oprasitvi daljši, imajo več semen in so tudi težji. Obseg tujih oprasovalcev je med 12–38 odstotki, čeprav se zdi, da obstajajo tudi vrste, ki so izrecno navezane na tujo oprasitev. Pri samooprasitvi pomaga po eni strani veter, in sicer s tem, da stresa rastline, po drugi strani pa pomaga tudi pri tujem oprasovanju, in sicer tako, da prenaša pelod po zraku.

Pri žuželkah, ki iščejo cvetove, prevladujejo čebele medarice. Čmrlji, čebele samotarke in repični hrošč sijajnik igrajo pri prenašanju peloda le podrejeno vlogo. Če ima obisk čebel na cvetovih ogrščice kak viden ekonomski učinek, še ni jasno dokazano. Poročajo, da napravijo rastline ob navzočnosti čebel manj cvetov, od teh pa velik odstotek nastavi stroke. Tudi cvetni listi so prej odpadli in število semen v vsakem stroku je bilo večje; poleg tega pa so bila semena ogrščice po velikosti bolj enakomerna, pa tudi njihova življenjska zmogljivost je bila povečana.

Gotovo pa je, da je pri izključni samooprasitvi pridelek semen močno znižan. Tuja oprasitev z vektorji (prenosom peloda) je pogoj za večje pridelke. Če imajo pri tem glavno vlogo veter ali žuželke, morajo to potrditi primerjalni poskusni pridelki. Med žuželkami pa čebela medarica brez dvoma prispeva največji delež pri prenosu peloda. Nobena druga vrsta žuželk, ki oprasujejo, ne zgradi do cvetenja ogrščice takih populacij. Čebela je tudi zvesta istemu cvetu in tako lahko prenaša velike količine pelodnih zrn. (V enem poskusu: čebele 12.600 zrn, čmrlji 9.600 in repični sijajnik 1000 do 1100.) Usmerjanje s svežimi cvetovi kot pri rdeči detelji je načelno možno, nima pa pri ogrščici nobenega pomena.

5. POMEN ČEBEL PRI PRIDELOVANJU BOBA (Vicia faba L.)

Bob je v srednjeevropskem prostoru poleg graha ena najvažnejših beljakovinskih krmnih rastlin. Je bilka zmerne klime, rada

ima globoko zemljo in zadosti padavin. Pelod se deloma iztesa iz pelodne cevke tako da pride včasih tudi do samooprašitve. Če želimo zagotoviti zadostno število strokovih nastavkov, pa je v 30 do 40 odstotkih potrebna tudi tuja oprasitev. Nezačeta oprasitev lahko pri pridelovanju semen povzroči nezaželene posledice: semenskih nastavkov je takrat bistveno manj. Ker pa so pridobivali semena v istem rodu, je to povzročilo, da so rastline izgubile sposobnost napraviti čim več semenskih nastavkov tudi po samooprašitvi. Zato lahko pri tem izgubijo vzrejne vrste in zato je vsaj na vsakih nekaj generacij potrebna hibridizacija s tujimi opraševalci. Cenijo, da v vsaki generaciji zadostuje 30 do 40 odstotkov tujih opraševalcev, če želijo obdržati kako vrsto.

Na bobu nabirajo čebele medicino na tri različne načine:

1. redno od zgoraj iz cvetov,
2. medicino srkajo (kradejo) iz pregrizanih luknjic na cvetni čaši, ki so jih napravili čmrliji,
3. iz izven cvetnih medovnikov.

1. Reden obisk cvetov:

Čebela le po tej poti prispeva k tuji oprasitvi cvetov. Ker leži medicina sorazmerno globoko, jo čebela težko doseže.

2. Kraja (rop) medicine:

Čmrliji s kratkimi rilčki, na primer zemeljski (*Bombus terrestris* L.), ki na svoji redni poti ne morejo doseči medicine od zgoraj, pregrizejo cvetne cevke na dnu, da pridejo tako do medicine s strani. (Tako je tudi pri rdeči detelji.) Robovi največkrat precej okroglih pregrizov dobijo svetlo ali temnorja-

vo barvo, ki jo na beli cvetni cevki lahko razločno vidimo. Določen odstotek pašnih čebel gre na pregriznjene odprtine, ker tako lahko brez težav pridejo do medicine. Pri kraji medicine seveda ne prihaja do oprasitve. Opazovali so čmrlje, ki so se drenjali okrog najmlajših, še ne odprtih cvetov, da bi jih pregriznili. Čebela prav gotovo ni odgovorna za te pregrize. Loti se jih šele naknadno, potem ko so čmrliji že opravili svoje delo.

IZVENCVETNI MEDOVNIKI

Še preden se pojavijo posamezni cvetovi v kolencih stranskih listov razločno opazimo črne pikice. Ti črni, tako imenovani »sočni znaki«, vsebujejo žlezno tkivo. To izloča medicina, ki je bolj gosta kot tista v cvetovih. Ti izven cvetnih medovniki delujejo ves čas, dokler rastlina raste.

POZOR VARSTVO RASTLIN!

Čebele obletavajo bob, še preden začne cveteti. Ali bomo proti listnatim ušem škropili z insekticidom ali ne, je odvisno od obletavanja čebel in ne od začetka cvetenja. Zato ob lepih izletnih dneh brezpogojno presojamo bobove nasade že prej. Pojdimo tudi v nasade! Pazimo na cvetoče plevelce (čebele obletavajo tudi kamilice)!

Kdaj so listne uši že škodljive?

Če je napadenih 50 odstotkov rastlin ali če najdemo 150 listnih ušic na desetih rastlinah.

NAROČITE NALEPKO ZA KOZARCE Z MEDOM

Čebelarji, ki sami polnite in prodajate svoj med, naročite nalepke za kozarce!

Na Zvezo čebelarских društev Slovenije je prispelo dovolj naročil za nalepke za kozarce z medom, zato smo jih dali natisniti v zadostni količini.

Nalepke lahko naročite pisno ali telefonsko v pisarni ZČDS. Cena nalepke je 30 din. Za naročila nad 500 kosov priložimo tudi ustrezno količino lepila. K boljši prodaji izdelka priporočamo tako odlična kakovost kot tudi lična oprema! Tisti, ki boste naročili manjše število nalepk, lahko kupite lepila v tubi v knjigarnah – Karbokol, UHU, Magnetic.

Strokovna služba ZČDS

ČEBELJI STRUP

GREGOR DROLČ

Čebelji strup je tekočina z ostrim, grenkim okusom in svojevrstnim aromatičnim vonjem. Proizvaja se v strupni žlezi. Po raziskavah **Forstnerja** naj bi vseboval približno 30 odstotkov suhe snovi in 3,67 odstotka pepela, v katerem prevladujejo kalcij, magnezij in fosfor. Žveplo pa je vezano le v organskih spojinah. Značilno je, da 75 odstotkov suhe substance predstavljajo polipeptidi, medtem ko ni dokazov za obstoj mravljinčne kisline.

V primerjavi z drugimi živalskimi strupi je sestava čebeljega strupa relativno enostavna. Pomembni so encimi fosfolipaze A2 in hialuronidaze, peptid melitin (predstavlja 50–70 odstotkov suhe snovi), ter MCD peptid. Znani so tudi polipeptidi, kot npr. apamin, gecapin, tertiapin. Poleg naštetih sestavin pa sta dokazana še amini histamin in serotonin.

Čebelji strup povzroča lokalna vnetja (sprva spuščaj, kasneje otekline), poškodbo tkiva, vpliva na živčevje, znižuje količino holesterola v krvi, znižuje krvni pritisk... Zaradi melitina in MCD peptida se iz tkiva sprosti histamin, to pa je vzrok za lokalno vnetje. Posebno je aktiven MCD peptid, a tudi delež manj aktivnega melitina je precejšen, saj se sprošča v dokaj visokih množinah in kot tak prav tako povzroča sproščanje histamina. Melitin je sestavljen iz 26 amonikislin. Njegova sposobnost pa ni le v sproščanju histamina, temveč tudi v nedoločnem razkrajanju celic, kar se pri čebeljem pikju kaže kot vnetje.

Omeniti pa velja tudi apamin, nedavno sintetiziran polipeptid iz 18 aminokislin z dvema intramolekularnima sulfidnima mostovoma, ki je eden močnejših nevrotoksinov s posebnim delovanjem na centralni živčni sistem. Njegova vsebnost v čebeljem pikju je 1 nl.

Po pikju običajno najprej odstranimo želo, zaradi česar se kanal v koži hitro zapre, to pa prepreči pronicanje kakršnihkoli možnih zdravil (oksidantov). Če na pik nanašamo domača sredstva (npr. rezine krompirja, jabolka, čebule), ublažimo predvsem bolečino, medtem ko s hlajenjem in kompresijo omilimo otekanje strupu izpostavljenih mest. Vsekakor pa se v 24 urah pokaže izboljšanje. Znano je, da nekateri

(čebelarji) prenesejo čebelje pike brez posledic.

Zanje torej čebelji strup ni zelo toksičen. Po drugi strani pa poznamo dovolj primerov, ko je že en sam pik lahko tudi smrtno nevaren. Alergični ljudje se često zatekajo po pomoč k zdravniku, ki jim nudi antihistaminske preparate (npr. na osnovi kalcija) ter sredstva za pospeševanje krvnega obtoka. Zdravljenje ljudi, ki so preobčutljivi na čebelji pik, še danes predstavlja precejšnje težave. Dokaj uporabna je metoda preje-manja povečevanih doz čebeljega strupa, kar pa je uspešno le za nekatere primere. Zavedati pa se moramo, da nudi ta metoda odpornost le določen čas.

Kaj je vzrok, da čebelar pridobi »imunizacijo«?

Proti fosfolipazi se v obdobju čebelarjenja ustvarijo protitelesa. Na tak način je pojasnjeno, da čebelarji slabo ali pa sploh ne reagirajo na čebelji pik. Občutijo le bolečino, vendar brez posledic, ki ga običajno spremljajo. Če pa v soparnem dnevu prejme npr. več kot sto pikov, se pojavi le lažji glavobol. Čebelji strup je brez učinka le na tistih mestih, ki so trajno izpostavljena pikom (roke). Tako velja razpravljati le o lokalni »imunosti«.

Poleg neprijetnosti, ki jih povzročajo učinki čebeljega strupa, pa je pomembna njegova uporaba v medicini. Ni skrivnost, da so ga kot zdravilo uporabljali že v starem Egiptu. Danes je pomemben predvsem pri zdravljenju revmatskih in podobnih bolezni. Čebelji strup pripravimo v različnih oblikah. Tako se pojavlja kot mazilo, ki ga nanašamo na mišice, sklepe... ali kot raztopina, ki jo vbrizgavamo v kožo. Raziskave so pokazale, da ima predvsem MCD peptid pozitivne učinke.

Danes v velikih količinah pridobivajo čebelji strup za zdravilo. Znana je metoda mehanskega pritiska na čebelji zadek, ki povzroči pik na primerno podlago. Čebele lahko spodbudi k oddajanju strupa električno draženje. Iz podlage pridobimo strup z ekstrakcijo ali s posnetjem suhe snovi, ki gre nato v nadaljnjo predelavo.

Čebelji strup je mogoče uporabljati tudi v koristne namene, vsekakor pa je strah

pred njim gotovo prevelik. Pogosto se namreč zgodi, da gre za strup povsem dru-

gega insekta, čeprav ga označimo kot »čebelji strup«!

PREDSEDNIK POLJSKE ČEBELARSKE ZVEZE PRIPOVEDUJE O NEKATERIH POSEBNOSTIH NJIHOVEGA ČEBELARSTVA

Pred 31. kongresom Apimondie v Varšavi je predsednik tamkajšnje čebelarске zveze dr. Henryk Ostach poročal o njihovem čebelarstvu in čebelarjenju v glasilu Bienen Stich, od koder povzemamo nekatere zanimivosti.

Znano je, da so se slovanska plemena že zelo zgodaj ukvarjala s poljedelstvom in s tem v zvezi tudi s čebelarstvom. Kakor poročajo tamkajšnje kronike, so Poljaki pridobivali med gozdnih čebel že, ko so pred tisoč leti oblikovali prvo državo. Prav tako poročajo, da je bilo čebelarstvo v tedanji Evropi razvito le v območju reke Visle, kjer so bili obsežni lipovi gozdovi in nekatere izredno medovite rastline. V tistih davnih dneh je bil med pomemben davek za gospodo, cerkev pa je potrebovala vosek za sveče. Ljudstvo je cenilo predvsem velika borova drevesa, ki jih je imenovalo »čebelja drevesa«.

Časi pa so se spremenili. Obširne gozdne površine so spremenili v polja in zato je bilo treba spremeniti tudi čebelarjenje. Študij čebelarstva je postal pomembna znanstvena disciplina. S pomočjo znanosti in čebelarskega šolstva so čebelarjenje modernizirali. Če je prvo čebelarsko šolo v Evropi vodil naš Anton Janša iz Breznice v 18. stoletju na Dunaju, je naš škofjeloški (žabniški) rojak in prosvetljenec Martin Kuralt na začetku 19. stoletja (1806) odprl čebelarsko šolo v Lwowu na Poljskem. To šolo je že prvo leto obiskovalo 245 poslušalcev. Kuralt pa je redno predaval o čebelarstvu tudi na tamkajšnjem vseučilišču. Danes imajo na vseh kmetijskih šolah posebne oddelke za čebelarstvo. Velik čebelarski center je v Siejniku, oddelki za čebelje bolezni pa so na veterinarskem inštitutu v Swarzedzu, kjer opravljajo najpomembnejša raziskovalna dela in nudijo poljskim in tujim čebelarjem potrebno pomoč in nasvete.

Danes srečate čebelarje povsod: v majhnih vaseh in v metropolah. Za to pri-

ljubljeno žuželko skrbi okoli 208350 navdušenih čebelarjev. Evidentiranih imajo od 2,1 do 2,5 milijona čebeljih družin. Za primerjavo današnje razvitosti naj povemo, da je bilo še leta 1976 le 1,2 milijona družin. Na sto hektarih površine je povprečno po osem čebelarstev, kar je seveda preveč. Zato čebelarstva ne moremo povečevati, pač pa želimo skoncentrirati raztresene čebeljake, modernizirati tehnologijo čebelarjenja, posebno skrb pa moramo posvetiti tudi rastlinju. V glavnem čebelarijo kmetovalci, učitelji, inženirji, zdravniki, delavci in upokoјenci. V državni posesti je le 0,2 odstotka čebeljih družin, za katere skrbiyo profesionalci.

Kakor v večini socialističnih držav obstaja več vrst čebelarjev, in sicer amaterji, ki gojijo čebele iz ljubezni do njih in v rekreacijske namene ne glede na donos; potem čebelarji, katerim pomeni donos čebeljih pridelkov postranski zaslužek; privatni čebelarski profesionalci, ki imajo 80–120 družin in prevažajo čebele po pasiščih; končno še državna oziroma kooperativna čebelarstva, ki jih upravljajo profesionalni čebelarji. Njihova najpomembnejša naloga pa je, da nudijo čebele za opravevanje kulturnih rastlin. Pri raziskavah teh panjev pa so ugotovili, da daje ajda trikrat manjši pridelek, če so panji oddaljeni od polj npr. 2–3 km, kot če so oddaljeni samo 500 m. Čebele pa so tudi edine opraševalke ozimnega rastlinja in bele ogrščice. Dobra oprašitev le-teh pa dvigne pridelek za 50 odstotkov. Ozimna ogrščica je na Poljskem posejana na 500.000 hektarih, rastlina pa daje tudi dober pridelek medu.

Predsednik tudi pravi, da so lahko pomiselnost na vzrejo čebel. Zgradili so osrednji čebelarski vzrejni sistem, ki ga stalno izpopolnjujejo. Morfološke študije, ki so jih opravljali v letih 1959–1964, so pokazale, da naj bi na Poljskem gojili le tri rase čebel, in sicer: srednjeevropsko čebelo (*Apis mellifica mellifica*), čebelo, podobno kranj-

ski čebeli (*Apis mellifica carnica*) in gozdno čebelo (*Apis mellifica silvarum*). Tem trem čebeljim rasam pa se je v novjšem času pridružila še kavkaška čebela, ki jo poljski vzrejevalci zelo cenijo, posebno še, če je križana s srednjeevropsko. Njihov sistem vzreje temelji na umetnem osemnjanju.

Na podlagi večletnih vzrejnih poskusov imajo sedaj zelo sposobno čebeljo vrsto. Ob vpeljevanju tujih vrst pa se vedno skriva nevarnost izgube domače selekcionirane rase, zato je Poljska vzrejno čebelarska zveza ustanovila rezervate, kamor ne pridejo tuje čebele in je križanje izključeno.

Priladil M. Mencej

SVETOVNO TRŽIŠČE MEDU SE SPREMINJA

ANDREJ DVORŠAK

ITC (Mednarodni center za trgovino) v Ženevi skrbno preučuje tudi tržišče medu. V njegovi publikaciji »Med: študija o najpomembnejših tržiščih« je precej zanimivosti in podatkov o porabi medu v svetu.

Od leta 1977, ko je ITC prvič izdal podobno publikacijo o svetovnem tržišču medu, se je marsikaj spremenilo. Ženevski strokovnjaki tako ugotavljajo, da se je v desetletju od 1975 do 1984 povpraševanje po medu na vseh pomembnejših tržiščih precej povečalo. Po pričakovanjih sta poraba in prodaja medu najbolj porasli v ZR Nemčiji, Združenih državah Amerike in na Japonskem. Znatno pa se je prodaja povečala tudi na nekaterih manjših trgih: v Italiji, Avstriji, na Nizozemskem, v Španiji, Saudka Arabija in na Danskem.

V ITC ugotavljajo, da je za prodor na tuja tržišča, se pravi za izvoz, izjemno pomembno dobro poznavanje teh tržišč, okus potrošnikov, dobro trženje, predvsem pa kakovosten med.

Svetovna trgovina z medom se je v letih 1975 do 1984 povečala za 75 odstotkov (s 150 milijonov na 262 milijonov ton), po vrednosti pa kar za 85 odstotkov (s 133 milijonov dolarjev na 250 milijonov dolarjev).

Značilno je tudi, da je bila ponudba medu ves čas dovolj velika in v preskrbi ni bilo zastojev. Zaradi velike ponudbe medu na svetovnem tržišču, je njegova cena ob koncu tega obdobja celo padla in je bila, ob upoštevanju inflacije, nižja kot na začetku!

Po predvidevanjih strokovnjakov bo poraba medu na svetovnem tržišču rasla tudi v tem desetletju (1985 do 1994), vendar znatno počasneje kot v preteklih. Na nekaterih tradicionalno dobrih tržiščih, kot so ZR Nemčija, Francija in Belgija, pa bo poraba medu precej nižja.

Glede na to se zastavlja vprašanje, kje

lahko pričakujemo večjo porabo. Študija ITC napoveduje, da bo to v državah, kjer je sedaj poraba medu na prebivalca nizka in kjer se kupna moč potrošnikov hitro povečuje, kot denimo na Japonskem. Večjo porabo medu pa lahko pričakujemo tudi v državah, ki so pripravljene odriniti več denarja za reklamiranje medu in medenih proizvodov.

Prodaja medu se bo prav tako povečala v novo industrializiranih državah, v katerih narašča tudi življenjski standard.

Odpitro ostaja tudi vprašanje, ali se bo količina medu na svetovnem tržišču povečevala. V ITC menijo, da to ni odvisno le od povpraševanja in porabe, pač pa do cele vrste dejavnikov. Med drugim bo ponudba odvisna tudi od političnih in ekonomskih razmer v svetu. Tako je na primer pomanjkanje trdnih valut posamezne države – izvoznice prisililo, da so v minulih letih večkrat izvažale med po nižjih cenah od realnih in ga celo ponujale v zameno za drogo blago, kar je vplivalo na zasičenost tržišča z medom, katerega kakovost je bila včasih tudi slabša. V Ženevi opozarjajo tudi na velike spremembe pri preskrbi z medom. Na to bo po eni strani vplivala večja proizvodnja medu v Srednji in Severni Ameriki, kjer uvajajo afrikanizirano čebelo, na drugi pa padec proizvodnje v Evropi, kjer varoa desetka čebelje družine, kar povzroča pridevalcem izjemne težave in jim draži proizvodnjo. Žal proizvajalci – čebelarji v borbi z varoozo in drugimi težavami največkrat ostajajo sami, brez podpore odkupovalcev in izvoznikov medu ter čebeljih proizvodov, ki se ne zavedajo, da vsaka izgubljena čebelja družina, gledano dolgoročno, pomeni tudi manjši dohodek.

Viri: »Honey: a study of major markets«, International Trade Centre, Geneva;
Bee World, 1/87, Cardiff, Velika Britanija.

NAKLADNI PANJ, NAKLADALNI PANJ, NASTAVNI PANJ

prof. STANE MIHELIČ

O teh treh imenih panjev z odpiranjem (opravljanjem) od zgoraj piše J. Rihar v že v prejšnjih številkah SC obravnavanem Prispevku k čebelarški terminologiji. Pravi, da je to »panjski sistem, kakršnega so rabili naši predniki (kolikor mi je znano, sta bila to samo dva, naša prednika'; op. S. M.) pred dvesto leti

Pogovorimo se torej o poimenovanju panjev z zgornjim odpiranjem.

Nakladni panj. To ime je pomensko napačno, saj ime nakladni panj ne pomeni čisto nič drugega kakor naklada, navezba, nastava, nastavek, naloga, nalaga, nadka, škatla, pustina, priklada, kakršna imena so »naši predniki« dajali posodam, ki so jih nakladali na kranjiča.

Nakladalni panj (to ime zavrača tudi J. R.) pomeni panj, s katerim nekaj nakladamo (gl. nakladalna priprava) ali panj, s katerega nekaj nakladamo (gl. nakladalna postaja); **nastavni panj** pa diši po shr. nastavljači.

Oglejmo si tedaj pomen pridevnika nakladen.

V čebelarški knjigi Bučelstvo rabi F. Levstik za naklado tudi ime **nakladna posoda**. Pleteršnikov slovar pojasnjuje pomen pridevnika nakladen takole: »Nakladen, -na, -o: Ladungs – nakladni list, der Ladungs schein – zum Afsetzen bestimmt (namenjen za nakladanje; op. S. M.), nakladna posoda – prim. naklada.«

Slovenski čebelarji so takim panjem dajali različna imena, npr. skladniki, podkladniki (Levstik), tružčniki, obodniki, magrziški panji, ameriškanski panji, amerikanci idr., poleg teh pa še imena po izumiteljih posameznih panjev.

Ime skladnik pomeni panj, ki se sklada, podkladnik, panj, ki se preklada, tružčnik, panj, sestavljen iz tružic, obodnik, panj, sestavljen iz obodov, magazinski panj je prevod iz nemščine, ameriškanski panj, amerikanec pa panj po izviru iz Amerike.

Glede na vse, kar sem omenil, je menda jasno, da nobeno ime, ki ga navaja J. R., ne ustreza in da tak panj lahko imenujemo le **ameriškanski panj, amerikanec**, kadar hočemo povedati, odkod smo ga dobili, **panj z odpiranjem (opravljanjem) od zgoraj**, kadar hočemo poudariti, kje posegamo vanj, ali pa **obodnik**, ker je sestavljen iz obodov, ki jih nakladamo drugega vrh drugega (naklada) ali drugega pod drugega (podklada). To ime je pristno slovensko in natančno določa sestavo panja.

Seveda se je ljudem težko odvaditi imena, ki je že nekaj časa v rabi. Vendar pa se je treba, če ugotovimo, da ni pravo in da ne ustreza.

Polklada, medklada. Ti imeni predlaga J. Rihar za polovično naklado (podklado) in vmesno naklado (podklado). Polklada pa pomeni **po dolgem po sredi prežagan ali preklan kos debla**. Bukovec in tudi jaz sva poimenovala nekdanje naše panje, izdobljene iz polovic prirezanih ali preklanih klad polklade. Medklada pa je seveda med dve drugi potisnjena klada.

Pripis uredništva:

Uredništvo prosi vse, ki se zanimajo za strokovno čebelarstvo izrazoslovje, da sodelujejo v razpravi o strokovnih izrazih, ki jih obravnava Stane Mihelič v svojem članku. V omenjenem članku so podani predlogi, ki pa jih mora potrditi tudi stroka.

krka, tovarna zdravil n.sol.o.

novo mesto

TOZD MARKETING
SEKTOR VETERINA

ASCOMIZOL D, pripravek za dimljenje

Obveščamo vas, da smo pripravili v sodelovanju s firmo Janssen iz Belgije nov proizvod

ASCOMIZOL D, pripravek za dimljenje

Sestava: Škatla s pripravkom za dimljenje vsebuje:

- enilkonazol 5,0 g
- gorljive snovi ad 33,4 g

Delovanje: ASCOMIZOL za razkuževanje z dimljenjem razvija obilen dim s sublimiranim emilkonazolom. Emilkonazol deluje na bakterije in glivice tako, da zavira biosintezo ergosterola v celični ovojnici mikroorganizma. To privede do kopičenja steroidov, podobnih lanosterolu, zaradi česar se spremeni prepustnost celic na ovojnice in se poškodujejo celice mikroorganizma. Enilkonazol je zelo učinkovit proti glivicam in ubija spore.

Deluje na: *Mycosporum* spp., *Trychophyton* spp., *Aspergillus* spp., *Penicillium* spp., *Botrytis* spp., *Ascosphaera* apis, *Erysipelothrix insidiosa* in *Streptococcus pyogenes*. Slabše deluje na *Cryptococcus* spp., *Candida* spp., *Phialophora verrucosa*, *Salmonella* spp., *Pseudomonas aeruginosa* in *Bacillus* larvae.

Indikacije: Dezinficira površine v delovnih prostorih, orodje in pribor v čebelarstvu, posebno v čebelnjakih in delovnih prostorih, ki so okuženi s povzročiteljem poapnele zalege.

Doziranje in način dajanja: Dezinficiramo v zaprtem prostoru z dimljenjem vseh predmetov in pribora, ki ga uporabljamo v čebelnjakih, panjih, na satnicah in podobnem. Ko prižgemo steno na dimni škatli, nastane dim. Po 15 do 20 sekundah se začne razvijati obilen dim, ki hitro zapolni ves prostor. Škatla za dimljenje zadostuje za dezinfekcijo pribora in površine v prostoru s prostornino do 35 m³. Za dezinfekcijo večjih prostorov uporabimo več dimnih škatel. Dezinfekcijo z dimljenjem je treba opraviti najmanj dvakrat na leto, t.j. med zdravljenjem in preprečevanjem poapnele zalege v čebeljih družinah. Prostor dimimo približno 30 minut.

Karenca: Brez omejitve.

Kontraindikacije: Niso znane.

Opomba: Pribora in predmetov ne smemo dimiti v navzočnosti ljudi, živali in pri odprtih panjih, ki so v stiku s prostorom, kjer opravljamo dezinfekcijo. Po vžigu stenja moramo prostor zapustiti. Preparat je treba hraniti zunaj dosega otrok.

Antidot: Če pride do nesreče pri uporabi, je zdravljenje simptomatično.

Postopek z embalažo: Ker preparat zgori do konca, niso predvideni posebni postopki.

Važno opozorilo: Ob izgorevanju pripravka za dimljenje se kovinska kontaktna embalaža močno segreje. Zato jo je potrebno postaviti na negorljiv podstavek (staniol-folijo, ...) in se je ne dotikamo z golimi rokami, dokler se ne ohladi.

Naj vas opozorimo, da je preparat mogoče nabaviti. Vaše cenjeno naročilo pričakujemo v Prodajni službi, Sektor veterina.

Cena: 1 komad ASCOMIZOL D – pripravek za dimljenje – stane 19.460 ND, – cena fco skladišče kupca.

Pakiranje: ASCOMIZOL D – pripravek za dimljenje – je pakiran po 40 komadov v eni transportni škatli.

Če so vam potrebne podrobnejše informacije, jih dobite v Sektorju veterine – Krka, Novo mesto.

Zahvaljujemo se vam za vaše dosedanje zaupanje in sodelovanje, priporočamo se in vas lepo pozdravljamo.

MEDENE PIJAČE

DUŠAN ŽUNKO (nadaljevanje)

Da bi v medeni raztopini, ki jo bomo uporabili za medico, uničili vse kvasovke in bakterije, jo dobro prekuhamo. Sedaj v raztopini ni več glivic niti njihovih trosov in dodati ji moramo kulturo kvasovk. Pri pravih delih v čistem delu so prav kvasovke zagotovilo, da se bo vrenje pravilno razvijalo in da bo dalo dobro pijačo. Kvasovke, tj. vinski kvas, lahko kupimo pri ustanovah (katedra za tehnologijo vina biotehniške fakultete v Ljubljani), ki se ukvarjajo z njihovo izdelavo, ali pa si jih vzredimo sami.

Če dobimo kvasovke od ustanove, jih moramo najprej razmnožiti. Raztopimo 120 gr medu v litru vode in kuhamo pol ure, da postane sterilna. Ko se raztopina v pokriti posodi ohladi na 25° C, vanjo zlijemo kulturo glivic. Posodo postavimo na toplo mesto (20 do 25° C). Tretji dan, ko je površina pokrita s peno, raztopino zlijemo v ohlajeno medeno raztopino, ki smo jo pripravili za medico.

Za domačo pripravo kvasovk se ravnamo po naslednjem receptu:

Količina je za pripravo 10 l medice. Za večje količine medice se količina sorazmerno poveča.

Zmečkamo 2 kg grozdja (samo jagode). V 1 l vode raztopimo 10 dag medu, raztopino prekuhamo in ohladimo ter jo dodamo dobro zmečkanemu grozdju in dobro premešamo. Vse skupaj zlijemo v 3- do 4-litrski kozarec in ga pokrijemo s krpo. Kozarec postavimo na zmerno toplo mesto in ga med vrenjem nekajkrat pretresemo. Po 6 do 7 dneh vrenje preneha in kvas (maj) za pripravo medice je gotov.

Priprava medice

Za nemoteno in naglo vrenje je važna količina medu oz. sladkorja, katerega nameravamo pretvoriti v alkohol. Kvasovke se izvrstno razvijajo v 10 do 15 odstotni raztopini. Meja pa je 25 do 30 odstotkov. Če želimo tekočino, ki ima več kot 30 odstotkov sladkorja, popolnoma povreti, moramo glivice najprej močno razmnožiti v 10 do 15 odstotni sladkorni raztopini. Šele čez tri do štiri dni začnemo v obrokih vsak

drugi dan dodajati nadaljnjo količino sladkorja ali medu, dokler ne dosežemo zaželeno koncentracije.

Za 100 l medice moramo vzeti 15 do 35 kg medu. Iz 15 do 18 kg medu naredimo nesladko medico – medeno vino, iz 20 do 25 kg zelo pitno sladko medico, iz 25 do 30 kg pa težko, izredno močno in sladko pijačo. Če hočemo narediti medico z 10 odstotki alkohola, moramo vzeti 26,25 kg medu na 100 l vode. Uporaben je skoraj vsak med, vseeno je, ali je tekoč ali kristaliziran. Za medice lahko uporabimo tudi med, ki je skristaliziral v satju. V tem primeru medeno satje namočimo v vodi in ga prekuhamo. Raztopino ohladimo in z njene površine pobereemo voščine. Če hočemo ohraniti sate nepokvarjene, jih moramo vtakniti v vodo, ki ima največ 55° C. V njej jih pustimo toliko časa, da se izluži ves med. Količino medu v tekočini določimo s saharometrom ali s svežim kurjim jajcem. Če jajce moli iz raztopine za dvodinarski kovanec, je v njej 26 odstotkov sladkorja ali medu. Po vretju bi dobili medico, ki bi vsebovala 13 odstotkov alkohola.

Za kuhanje medice uporabljamo bakren kotel ali emajlirano posodo. Paziti moramo, da se med na dnu posode ne prismodi in da nam ne prekipi. Raztopina mora vreti od ene ure do ure in pol. Sproti odstranjujemo peno in dolivamo izparjeno vodo. Dodamo 50 gr amonijevega metafosfata in 50 do 100 gr vinske kisline na 100 l raztopine.

Dišeče snovi dodajamo zato, da bi medica izgubila duh po vosku in medu. Kot začimbe uporabljamo: cimet, nageljnovе žbice, muškadni orešek, vijolične korenine, rožmarin, korenino tropičnega drevesa illium, koriander itd. Zmes dišav mora biti seveda v harmoničnem sorazmerju. Dišave stresemo v platneno vrečico, ki jo v času bobnečega vrenja vtaknemo v sod. Pri prvem pretakanju vrečico odstranimo. Lahko pa dišave v vrečici za 10 min. potopimo v vročo raztopino. Med kuhanjem ali pa v času burnega vrenja pogosto dodajo tudi 100 do 200 gr hmelja na 100 l razto-

pine, shranjenega v platneni vrečki.

Če za kuhanje vse raztopine naenkrat nimamo dovolj velike posode, lahko vsebino razdelimo, toda vedno v enakem sorazmerju vode, medu in dišav.

Posoda za pripravo medicine

Za vrenje in dozorevanje medicine so najprimernejši leseni sodi, v katerih je bilo prej vino. Popolnoma neuporaben je sod, v katerem je bil prej kis, saj bi se v njem medica skisala. Vsak starejši sod je treba najprej dobro oprati z mrzlo in nato še s toplo vodo. Če bi najprej nalili v sod toplo vodo, ki se doge hitro napele, v režah med njimi pa bi ostalo mnogo umazanije. Vsak očiščen in opran sod moramo pred uporabo še zažveplati z enim ali dvema trakovima. Preden nalijemo vanj medico, ga znova oplaknemo s čisto vodo.

Nov sod najprej napolnimo z mrzlo vodo, potem pa ga po nekaj dneh zaparimo s pomočjo kotla za kuhanje žganja ali operemo z vročo vodo. Nato sod napolnimo z razredčeno žvepleno kislino (na 100 l damo 1 do 1,5 l žveplene kisline). Po 10 dneh sod izpraznimo in ga napolnimo z vročo 5 do 6-odstotno raztopino sode. Zatem sod oplaknemo z vročo vodo in nazadnje še enkrat z mrzlo. Le tako pripravljen sod ne bo vplival na kvaliteto in barvo medicine.

Sodov, ki so impregnirani s parafinom, ne smemo prati z vročo vodo. Nov sod samo oplaknemo z mrzlo vodo in uporaben je za pripravo pijače.

Za manjše količine medicine lahko uporabimo steklene posode, tako imenovane demijzone ali pletenke. Pred sodi imajo to prednost, da jih lahko mnogo bolje očistimo. Čistoča pa je pri vrenju prvi pogoj za dobro pijačo.

Za prvo, burno vrenje, napolnimo posodo samo do treh četrtin. Sod zatemnimo s kipelno veho. Dokler je v sodu medica, mora biti zaradi stalnega tihega vrenja ves

čas zaprt s kipelno veho. Sod z medeno raztopino moramo postaviti v prostor s temperaturo 20 do 25° C. Tukaj pustimo sod tako dolgo, dokler ne preneha burno vrenje, to je 10 do 14 dni. Vrenje vedno bolj zavira naraščajoči količini alkohola in ogljikovega dioksida, ki zastrupljata glivice. Zato moramo pri prvem pretakanju (14 dni po koncu burnega vrenja – prenehanja izhajanja mehurčkov iz kipelne vehe) tekočino prezračiti – medico očistimo ogljikovega dioksida. Vrenje se tako znova okrepi. Če medicine dalj časa ne pretočimo, če jo pustimo na sesedlih glivicah, postane grenka. Malo grenak okus ima medica pri prvem pretakanju.

Za prvo pretakanje si pripravimo manjši sod od prvega. Postavimo ga v prostor s temperaturo do 10° C. Prostor ne sme biti preveč vlažen (medica dobi zatohel okus zaradi plesni na sodu) in ne preveč suh (skozi pore v sodu izhlapi preveč medicine). Pretakamo tako, da se medica dobro prezrači. Sedaj mora biti sod poln, toda še vedno mora imeti kipelno veho. Čiščenje traja dva do tri mesece. Nastopi drugo pretakanje. Sedaj moramo paziti, da pride pri pretakanju medica čim manj v stik z zrakom. Cev v drugem sodu je čisto pri dnu. Sod napolnimo do vrha in zopet nastavimo kipelno veho.

Proces čiščenja in dozorevanja medicine nadziramo vsak mesec. Ko jemljemo vzorce medicine iz soda, moramo ravnati zelo previdno, predvsem pa moramo paziti na čistočo. S čisto brisačo, namočeno v razredčenem špiritu, obrišemo rob odprtine, šele nato pa vtaknemo v sod stekleno cevko ali sesalo. Sedaj izvlečemo nekaj medicine, si proti svetlobi ogledamo njeno barvo in kalnost, poskusimo, če se morda ne kviri, ter tako nadzorujemo proces dozorevanja. Potem sod znova dolijemo, ga zapremo s kipelno veho, zalijemo rob s parafinom ter ga pustimo pri miru.

Srečno in medeno leto 1988 želimo vsem čebelarjem in bralcem Slovenskega čebelarja

Hmezd Mlekarne
DE-Čebelarska zadruga

Cene medu na tržnicah in pri čebelarjih

Cene medu na tržnicah so se decembra nekoliko povečale. Na ljubljanski tržnici so bile od 3.000 do 3.700 din za kilogram. Najvišjo ceno imata gozdni in žajbljev med. Prav tako so se povečale maloprodajne cene medu v trgovinah in tako lahko kupimo kilogram hojevega medu po 4.100 din, ostale vrste medu pa po 3.750 din. Na domu čebelarji prodajajo med po 3.500 din, razen gozdnih medov, ki jih prodajajo po 3.900 din. Nekateri ga še prodajajo ceneje, vendar bodo cene v kratkem povečali.

Uredništvo

OBVESTILO O LITERATURI IN OBRAZCIH, KI JIH IMAMO NA ZALOGI

Obveščamo vas, da na ZČDS lahko kupite ali naročite po pošti:

Priročnik za čebelarske začetnike	500 din
Priročnik o zdravstvenem varstvu čebel	2.500 din
Varoza čebel (dr. Rihar)	1.000 din
80 let škofjeloškega čebelarstva	1.000 din
Videokaseta o varozi (dva filma) prodajna cena	35.000 din
Videokaseta o varozi (dva filma) (izposojnina)	1.500 din
Videokaseta o vzreji matic (izposojnina)	1.500 din
Članska izkaznica	40 din
Evidenčni list člana ČD	25 din
Pisno priznanje-diploma	100 din
Obrazec za predlaganje oblikovanja A. Janše	50 din
Odlikovanje A. Janše II. in III. stopnje	3.200 din
Nalepka za kozarec z medom	30 din

OBVESTILO ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM JANUAR – MESEC OBČNIH ZBOROV

Vodstva čebelarских organizacij prosimo, da organizirajo občne zборе najkasneje meseca januarja 1988.

Pravočasni občni zbori so pomembni zato, da lahko društva pristojnim občinskim organom s področja kmetijstva posredujejo letne delovne in finančne načrte. Samo pravočasno poslani delovni in finančni načrti ČD bodo vključeni v letne občinske plane, s tem pa bodo zagotovljena potrebna finančna sredstva za razvoj čebelarstva.

Drugi razlog, ki je prav tako zelo pomemben, je, da društva na občnih zbore pravočasno sestavijo sezname članstva (prijave novih in odjave članov, ki so izstopili) in poberejo članarino za leto 1988. S tem se bomo pri tiskanju Slovenskega čebelarja izognili nepotrebnim stroškom, saj smo do sedaj pošiljali časopis okoli 3000 članom, ki jih društva do konca marca še niso odjavila. Letos bomo vsem društvom, ki do **1. februarja 1988** ne bodo poslala seznamov članstva in ne vplačala članarine, zaračunali 15-odstotne zamudne obresti na mesec. Da zaradi zamudnih obresti ne bi prišlo do zvišanja članarine, čebelarске organizacije še posebej opozarjamo, da se držijo navedenega roka. Čebelarjem, katerih društva do **31. januarja 1988** ne bodo poslala seznamov članstva in vplačala članarine, bomo časopis prenehali pošiljati.

Strokovna služba ZČDS

VIŠINA ČLANARINE ZČDS ZA LETO 1988

Izvršni odbor ZČDS je na svoji 14. seji določil višino članarine ZČDS za leto 1988. Članarina ZČDS za leto 1988 je **12.000 din**, vanjo pa je vključena tudi naročnina za Slovenski čebelar. V prihodnjem letu se namreč ukinja obračunavanje prispevka po panju za tiskani sklad.

Zaradi izredno visoke inflacije, ki bo letos presegla 150 odstotkov, lansko povišanje članarine pa je bilo samo za 118 odstotkov, in zaradi predvidene stopnje inflacije v letu 1988, smo bili prisiljeni zvišati članarino na navedeno vsoto.

Višino članarine za leto 1988 lahko primerjamo z maloprodajno ceno treh kilogramov boljše vrste medu (enako razmerje je bilo tudi ob določanju članarine za leto 1987). Članarina ob koncu leta 1988 pa bo predstavljala ob upoštevanju inflacije le še en kilogram cene boljšega medu. Cena boljše vrste medu je trenutno v maloprodaji 3.900 din, kolikor znaša tudi letošnja članarina.

Prosimo vodstva društev, da poberejo članarino, **sezname članstva pa sestavijo najkasneje do 31. januarja 1988 ter vse skupaj do navedenega roka pošljejo na ZČDS.**

Čebelarje, ki v letu 1988 ne bodo obnovili članstva v ZČDS, prosimo, da to pisno ali telefonsko sporočijo vodstvu društva ali kar na Zvezo čebelarских društev Slovenije (tel.: (061) 210-992, **najkasneje do 15. januarja 1988.**

Izvršilni odbor in strokovna služba ZČDS

DELO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZAGORJE

MARJAN SKOK

Čebelarstvo Zagorje ima približno 100 članov. Večinoma so iz občine Zagorje, nekaj pa jih je tudi iz Trbovelj. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1919 in čez dobro leto bo praznovalo 70-letnico obstoja.

Po sestavi članstva in po dejavnosti ga lahko prištevamo med tipična slovenska društva. Nekatere značilnosti našega društva pa so:

- je edino v občini in tudi v prihodnje naj bi ostali skupaj v eni družini,
- med nami ni nobenega prevoznika,
- med nami tudi ni nobenega velečebelarja. Povprečno imamo po 15 čebeljih družin. Najmočnejši čebelar pa jih ima 40. Člani društva smo zgradili tudi Dom čebelarstva Zagorje.

Kot večino članov ZČDS nas združuje ljubezen do čebel. To se je pokazalo tudi pri graditvi našega doma, v katerega je bilo vloženega mnogo prostovoljnega dela in precej prostovoljnih prispevkov.

Čebelarški dom smo začeli graditi leta 1981, gradili pa smo ga tri leta. Dom ni velik, je pa podkleten. Večji del prostora zavzema predavalnica za okoli 50–70 ljudi. V njem je še čebelarški del z desetimi panji, ki je s stekleno steno ločen od predavalnice, in manjša kuhinja s sanitarijami.

Po otvoritvi se je izkazalo, da dom koristimo manj, kot smo pričakovali, vendar dobro služi svojemu namenu. Društvena aktivnost se je med gradnjo doma in po njej zelo povečala.

Občni zbor smo imeli 4. decembra 1987. Na njem smo analizirali aktivnosti in uspehe našega društva v preteklem letu. Dejavnost društva med dvema zboroma smo ocenili kot povprečno. Verjetno nam je po intenzivni gradnji doma potrebno malo predaha.

V tem času smo imeli pet predavanj, ogled čebelnjaka domačega čebelarja, čebelarški piknik ter dvodnevni izlet na Češko. Na Češko smo šli skupaj z pobratenim društvom iz Šmihela na avstrijskem Koroškem. Obiskali smo podobno društvo, kot je, naše, v bližini Brna, in sicer VČELARSKO STREDISKO ROSICE, ki je član ČESKEHO SVAZU VČELARU (Češke zveze čebelarjev z okoli 70.000 člani). Dva naša člana (tajnik dipl. inž. Jože Smrkolj in blagajnik inž. Leopold Sešlar) pa sta lani prejela najvišje čebelarstvo priznanje, kar je tudi lep društveni uspeh.

Manj zadovoljni pa smo lahko s stanjem čebelarstva na našem območju. O varoozi smo do sedaj mnogo brali in slišali, a vseh posledic tega zajedavca še nismo čutili. Prek letošnje zime pa pričakujemo velik upad števila družin. Tudi naši čebelarji pripovedujejo o močnih družinah in nadpovprečnem donosu. Ko so jih hranili za prezimovanje, pa so prenehale jemati hrano in po pregledu so ugotovili, da so čebele enostavno izginile. No zaenkrat takih še ni veliko, vendar ocenjujemo, da so družine večinoma oslabele in da bo treba zdravljenje varooze posvetiti več časa in dela kot doslej.

Na otvoritvi čebelarkega doma ...

Dom bo kmalu pod streho...

Hujša stvar pa so druge bolezni. Tako je eden naših najboljših čebelarjev lani v Kisovcu gradil nov čebelnjak in naselil vanj 16 družin. Letos je imel kljub dolgi zimi močne družine in dober donos. Med letošnjim jesenskim pregledom in krmljenjem pa je opazil nenormalno obnašanje čebel. Poklical je preglednika in ta je ugotovil

hudo gnilobo čebelje zalege, kar je kasneje potrdila tudi laboratorijska analiza. Seveda se je moral od teh čebel posloviti.

Ko je društvo raziskovalo, kako je prišlo do okužbe pri omenjenem čebelarju, se je ustavilo pri neorganiziranem čebelarju iz Kisovca. Že predlansko leto so mu začele čebele propadati, končno pa so tudi umrle. Sate z ostanki je zmetal pod neko grmovje in jih pokril z vejevjem. Panje je pustil odprte, ker je upal, da se mu bo vanje naselil nov roj, kot se mu je v preteklosti meda to že zgodilo. Mislim, da k temu ni treba komentarja. Društvo je zatem najprej organiziralo pregled vseh čebel našega območja. V naše veselje nismo našli nobenega novega primera te hude bolezni. Čebelarji v društvu smo sklenili, da bomo v prihodnje bolj sodelovali z neorganiziranimi čebelarji in jih v okviru svojih pooblastil tudi kontrolirali. Upamo, da se ta bolezen ne bo več ponovila.

Obenem tudi upamo, da bomo uspešno prestali prvi večji napad varoe, družabno in organizacijsko življenje pa v letu 1988 obdržali na takšni ravni kot doslej.

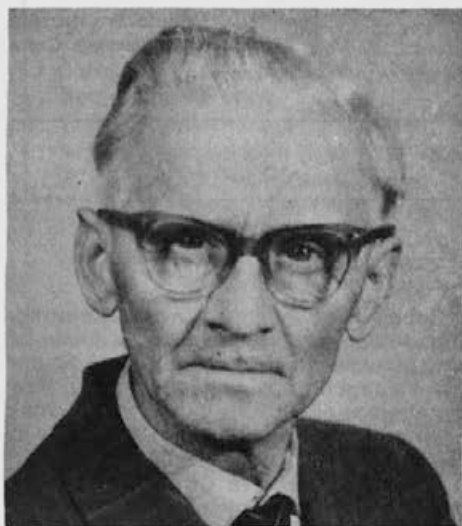
OBVESTILO NAROČNIKOM, KI NISO VČLANJENI V ČEBELARSKO DRUŠTVO

Naročnina na revijo Slovenski čebelar znaša v letu 1988 18.000 din. To velja za vse, ki niste člani čebelarskih društev in naročajo revijo neposredno pri ZČDS. Prosim, da naročnino plačate takoj po prejemu položnice.

Naročniki, ki v letu 1988 ne želite prejemati Slovenskega čebelarja, se odjavite na ZČDS, telefon (061) 210-992, najkasneje do 15. 1. 1988.

Strokovna služba ZČDS

MARTIN REBOV DEVETDESETLETNIK

Tinček Rebov iz Košnice 65 pri Celju ni samo najstarejši član celjske čebelarke družine po starosti, temveč je najstarejši tudi po letih čebelarjenja in članstva.

Ko sem ga obiskal na njegov jubilejni dan, je zaradi svoje že prirojene skromnosti šele na moje daljše nagovarjanje pristal, da mi na kratko opiše svojo devetdesetletno življenjsko pot in svoje osemindesetdesetletno delo s čebelami. »Pa naj ti bo,« je končno pristal Tinček, katerega dejanja in misli so bile in so še – čebele.

»Rojen sem bil 17. oktobra leta 1897 tu, v Košnici. Po končani osnovni šoli in treh semestrih gimnazije sem se s 16 leti zaposlil v tovarni emajlirane posode – to je v današnji tovarni EMO v Celju. Po 17 letih zelo napornega fizičnega dela sem dobil mesto uslužbenca pri sreskem načelstvu in čez dve leti pri Vzajemni zavarovalnici v Celju.

Vojna vihra tudi meni ni prizanesla. Zaradi preglasnega javnega poudarjanja, da sem Slovenec, sem bil avgusta 1941. izseljen v Drenovac v Slavoniji. Po vrnitvi junija 1945 sem se zaposlil pri državnem zavarovalnem zavodu v Celju. Tu sem se leta 1954 tudi upokojil. Ja čebele,« nadaljuje Tinček, »te mi dajejo tisto energijo, ki me še danes drži pokonci. Že kot osnovnošolec sem sanjaril o čebelah. Veliko

spodbudo pa so mi dajale tudi razne novice o čebelah, ki sem jih bral v Mohorjevih koledarjih, še prav posebno pa me je spodbudila Lakmayerjeva knjiga. Vendar si svoje velike želje po čebelah nisem upal povedati staršem, saj smo se kot sedemčlanska družina že tako težko preživljali na majhnem posestvu. Potem pa še 1. svetovna vojna...

Šele konec marca leta 1919 se mi je izpolnila moja srčna želja, ko sem od pokojnega čebelarja Zapanca iz Liboj dobil v dar kranjiča. Jeseni mi je daroval še štiri panje. Leta 1925 sem postavil čebeljak za 25 AŽ panjev, ki pa je kmalu postal premajhen. Moje čebelarstvo se je namreč povečalo na več kot 30 AŽ panjev. V izgnanstvu sem najbolj pogrešal čebele, a ne dolgo. Po navezavi stikov s tamkajšnjimi čebelarji, mi je eno družino daroval čebelar iz Gornjega Mihajlovca. Ta čebelja družina mi je bila v tistih težkih časih v največjo uteho.

Ko sem se junija leta 1945 vrnil domov, sem po očetovi zaslugi v čebelnjaku še našel nekaj družin. Čebeljak pa sem kmalu spet napolnil. Vse je šlo v redu do moje 22-mesečne odsotnosti zaradi zdravljenja v bolnišnici. Po vrnitvi iz bolnišnice sem postopoma zmanjševal število čebeljih družin, tako da sem družine oddajal začetnikom in tudi starejšim čebelarjem. Danes imam še osem družin. Tudi na ajdovo pašo sem vozil in to v Spuhljo pri Ptuj. Najboljša bera na ajdi je bila leta 1934. Najhujšo katastrofo pa smo imeli celjski prevozniki na ajdo leta 1951, ko je iztiril zadnji vagon vlaka, naložen s čebelami in drsel pet kilometrov ob tirih. Tudi o tem bi bilo dobro kaj več napisati. Od vseh prijateljev in znancev so mi sedaj na stara leta ostale najbolj zveste moje čebelice.»

Član celjske čebelarke družine je od leta 1919. Razen »Slovenskega čebelarja« je še vedno stalni naročnik »Pčele«. Zelo spoštljivo se pogovarja o svojih vzornikih, o Janši, Jurančiču, Levstiku, Peterlu... Desetletja je bil član IO in NO pri celjski družini. Glavna snov njegovih pogovorov je bila in so še čebele, njegove izkušnje in spoznanja. Za svoje delovanje na čebelarskem področju je prejel odličji Antona

Janše III. in II. stopnje ter razna priznanja in pohvale. Vse svoje življenje je posvetil čebelarstvu in zaradi njih, kot sam poudarja, je ostal brez lastne družine.

Da bi še vrsto let pasel svoje ljubljene,

mu iz srca želijo njegovi stari prijatelji in znanci – čebelarji, člani ČD Celje.

Čebelarstva družina
»Henrik Peternek« Celje
I. F.

Osmrtnice

LOVRO REMS

Novembra lani smo se v Vojni vasi poslovili od čebelarja Lovra Remsa iz Črnomlja.

Tov. Rems je čebelaril vse od leta 1933 dalje, pa vse do svoje smrti.

Čebelaril je s 60 AŽ panji. Bil je odličen čebelar, dolga leta član našega društva, v katerem je opravljal vrsto funkcij od predsednika, blagajnika do gospodarja društva, v zadnjih letih pa je bil član nadzornega odbora.

Svoje znanje je rad posredoval mladim čebelarjem, bil nam je dober prijatelj pa tudi naš učitelj in mecen.

Čebelarji so v njegovi hiši v Črnomlju vedno našli zatočišče. V njegovi delavnici smo se učili, v njej smo imeli vsa potrebna leta sestanke čebelarskega društva. Vse to nam je nudil samo zaradi ljubezni do čebelarstva in iskrenega tovarštva do vseh naš.

Čebelarsko društvo Črnomelj ga je za njegove zasluge, za nesebično in požrtvovalno delo v čebelarstvu odlikovalo z odličjem Antona Janše II. stopnje.

Čebelarji ga bomo ohranili v toplem spominu.

Čebelarsko društvo
Črnomelj

DELOVNE ORGANIZACIJE, ČEBELARSKA DRUŠTVA, ČEBELARSKÉ DRUŽINE, ČEBELARJI SLOVENIJE IN DRUGI!

*Prispevajte finančna sredstva za obnovo zgodovinskega
spomenika*

KAPELE PETRA PAVLA GLAVARJA NA LANŠPREŽU

*Žiro račun št. 52100-603-30757 pri Zavodu za varstvo naravne in
kulturne dediščine Novo mesto, Kidričev trg 3/III, s pripisom
»Za obnovo Lanšpreža«*

*Komisija za Lanšprež
pri ČD Mirna-Sentrupert*

PREDAVANJA

Čebelarско društvo občine Ljubljana-Center vabi čebelarje in ljubitelje čebel na naslednja predavanja:

1. Prof. dr. Jože Rihar:
Nova spoznanja v boju z varoozo, četrtek, 4. 2. 1988 ob 17. uri;
2. Dipl. ing. Željko Krpan:
Nova odkritja v boju z nosemo, hudo gnilobo in poapnelo zalego, četrtek, 11. 2. 1988 ob 17. uri;
3. Ivan Grajš:
Čebelarjenje v gozdu;
mag. Jože Jenko:
Gospodarjenje v čebelarstvu, četrtek, 18. 2. 1988 ob 17. uri.
4. Vse člane društva pa vabimo na letni občni zbor, ki bo 25. 2. 1988 ob 17. uri.

Predavanja bodo v dvorani poslovne stavbe »ISKRA«, Trg revolucije 3, Ljubljana (vhod z vzhodne strani – nasproti Ljubljanske banke).

ČEBELARSKO DRUŠTVO
Občine Ljubljana-Center

Medobčinska zveza čebelarških družin Maribor prireja predavanje
v soboto, dne 23. januarja 1988 s pričetkom ob 9. uri
v dvorani VEKŠ v Mariboru, Razlagova ul. 9 (vhod s Prešernove ul.).
Predaval bo velečebelar Janko Pislak iz Apač o svojih vtisih s čebelarškega
kongresa v Varšavi in svojem načinu čebelarjenja.
Vabljeni od blizu in daleč.

MZČD Maribor, komisija za izobraževanje:
Stane Sajevec

Časopis izhaja vsakega 1. v mesecu.

Izdaja ga Zveza čebelarških društev Slovenije, Cankarjeva c. 3, 61000 Ljubljana

Telefon: (061) 210-992

Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez prof. Mihelič,
inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javor-
nik, Franček Šivic, Boris Slavec, Jože Bregar

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Glavni in odgovorni urednik Biltena hp Medex – Boris Slavec

Letna naročnina za nečlane 18.000 din, za tujino 13 USA dolarjev.

Cena za posamezno številko je 1.600 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Reklamni oglasi: cela stran – 240.000 din, pol strani 140.000 din, četrt strani 70.000 din. Po-
pusti za 3- do 5-kratno objavo 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celo-
letno objavo 30 odstotkov. Splošni oglasi: beseda 420 din. Člani imajo pravico do enega brez-
plačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu. Za vsako naslednjo besedo plačajo po veljavnem
ceniku 420 din. Članarina znaša 12.000 din, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je časopis oproščen
temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tisk: Tiskarna KURIR, Ljubljana

Rokopisov ne vračamo.

hp**medex
ljublana**

Miklošičeva 30

telefon: 316 455
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK
Ljubljana
50100-601-10404**ELEKTRIČNI ZAŽIČEVALNIK – art.: 307**

Električni zažičevalnik je pripomoček za hitro in preprosto vstavljanje satnic v satnike. Satnico položimo na napete žice v satniku. Izhodni sponki zažičevalnika, »banani«, ročno pritaknemo na žeblička, na katera je pritrjena napeta žica v satniku. Električni tok segreje žico, tako da se žica zaradi teže satnice delno pogrezne v satnico.

Naprava ima dva priključna kabla, eden ima na koncu vtikač, drugi pa izhodni sponki, »banani«, s katerima v žice v satniku spustimo nizkonapetostni tok. Hitrost zažičevanja satnic reguliramo tako, da izbiramo napetost 10 ali 20 voltov.

Električni zažičevalnik lahko kupite v naših poslovalnicah v Ljubljani in Krškem ali ga naročite v naši DE Kooperacija v Ljubljani, pošljemo vam ga po pošti oziroma železnici, plačate pa ga po povzetju.